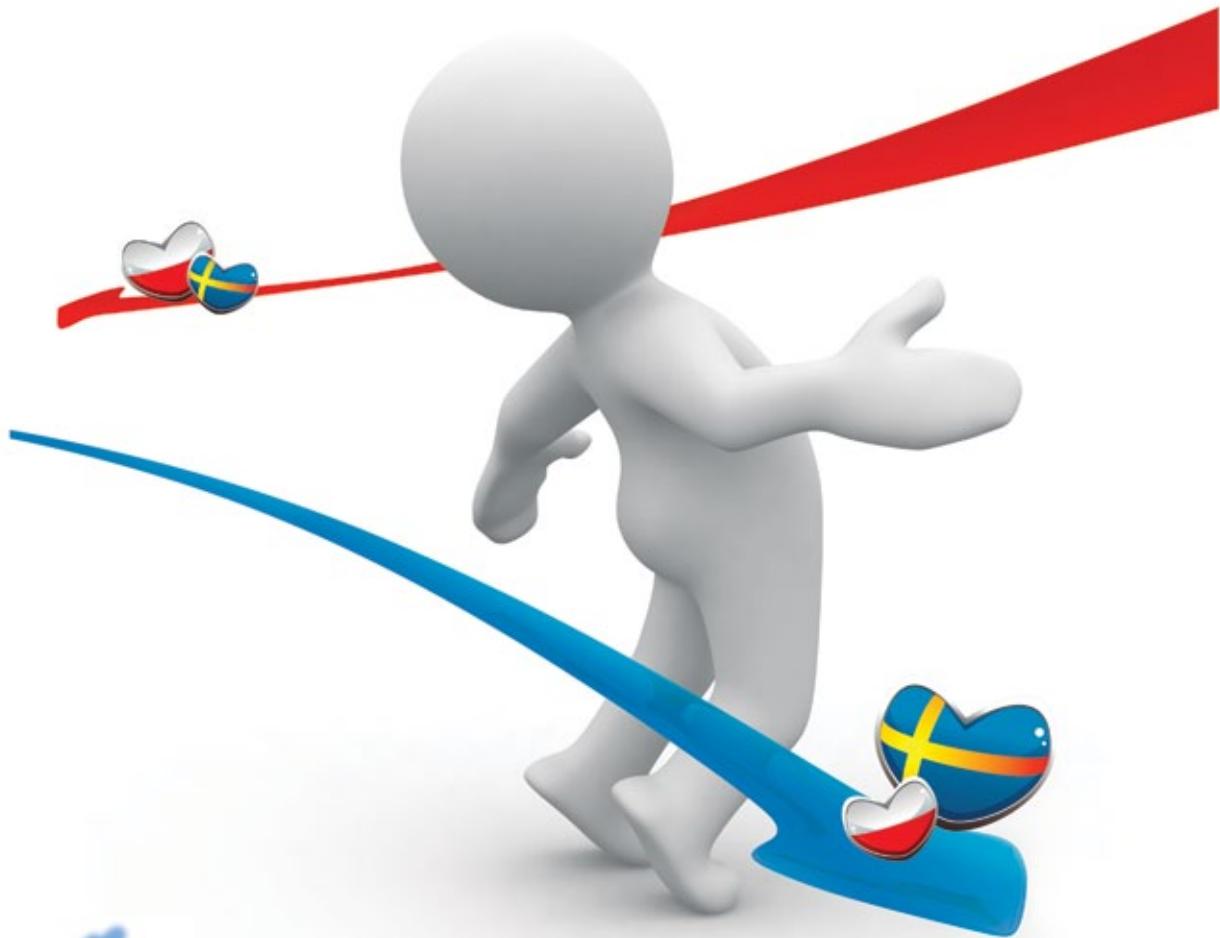

VADEMECUM

Polaka w Szwecji

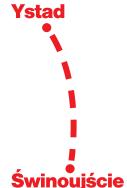
Wydział
Konsularny Ambasady RP
w Sztokholmie

Konsulat Generalny
Rzeczypospolitej Polskiej
w Malmö
REPUBLIKI POLSKIEJ
Generalconsulat i Malmö

WESTERN UNION

Najlepsza droga przez Bałtyk

Pływasz często przez Bałtyk? Skorzystaj ze sprawdzonych ofert Unity Line! Na pewno znajdziesz pakiet, który jest idealnie dopasowany do Twoich potrzeb i zagwarantuje Ci najkorzystniejszą cenę. Co ważne, będziesz mógł zabrać tyle bagażu, ile zmieści się do Twojego samochodu. Bez dodatkowych ograniczeń.

Oferta dla zmotoryzowanych

od 150* zł/os.

cena przy 5 os. podróżujących samochodem

Samochód + 2 osoby

od 330* zł/os.

Minibus + 9 osób

od 155* zł/os.

cena przy 9 os. podróżujących samochodem

Karnet 10 - przejazdowy

od 85* zł/os.

cena jednego rejsu przy 5 os.
podróżujących samochodem

Oferta dla pieszych

od 255* zł/os.

Zarezerwuj już teraz:

+48 91 35 95 600

**Szczegóły ofert na
www.unityline.pl**

* Cena orientacyjna, każdorazowo przeliczana na PLN wg średniego kursu NBP z dnia wystawienia voucheru/biletu. Cena nie zawiera dodatku paliwowego.

Rozkład rejsów promu Polonia – codziennie

odejście	przyjście	odejście	przyjście
Świnoujście	Ystad	Ystad	Świnoujście

13.00 ➤ 20.15 22.30 ➤ 06.45*

Rozkład rejsów promu Skania – codziennie

odejście	przyjście	odejście	przyjście
Świnoujście	Ystad	Ystad	Świnoujście

23.00 ➤ 06.15* 13.30 ➤ 20.00

* Przyjazd następnego dnia.

* Przyjazd następnego dnia.

UNITY LINE

Spis treści

Podstawowe informacje	5
Placówki dyplomatyczne	
Organizacje i instytucje polonijne	
Pierwsze kroki w Szwecji	8
Rejestracja pobytu	
Szwedzki numer personalny	
ID-kort	
E-legitymacja	
Rejestracja w Försäkringskassan	
Wskazówki mieszkaniowe	12
Wynajem	
Zakup nieruchomości	
Praca	14
Jak skutecznie szukać pracy	
Jak sprawdzić wiarygodność firmy lub pośrednika	
Rozliczenia podatkowe	
Pravo pracy	
Umowa o pracę	
Wymiar i rozkład czasu pracy	
Urlop	
Świadczenia chorobowe	
Rozwiążanie umowy o pracę	
Spory i roszczenia wynikające ze stosunku pracy	
Odpisy podatkowe	
Związki zawodowe	
Kasa bezrobocia	
Firma	24
ABC przedsiębiorcy - Verksamt.se	
Jaki rodzaj firmy wybrać i jak ją zarejestrować	
Służba zdrowia	28
Struktura służby zdrowia	
Czas oczekiwania na wizytę lekarską	
Opieka nad dziećmi	
Wizyty domowe	
Opłaty za usługi zdrowotne	
Limity Högkostnadsskydd	
Przebywający tymczasowo	
Świadczenia społeczne	34
Zasiłek na dziecko	
Wysokość zasiłku	
Jak się ubiegać o wypłatę zasiłku	
Zasiłek opiekuńczy na dziecko	
Zasiłek z powodu choroby dziecka	
Zasady otrzymywania rent i emerytur z Polski	
Podstawowe przepisy prawne w zakresie rent i emerytur	
Życie w Szwecji	40
Podwójne obywatelstwo	
Małżeństwo	
Rozwód po szwedzku	
Edukacja	46
Kursy językowe	
Studia	
Ważność polskich dyplomów	
Edukacja dzieci a nauczanie języka ojczystego	
Przyjmowanie nowo przybyłych uczniów do szwedzkich szkół	
Transport	50
Linie lotnicze	
Autobusy	
Prywatne firmy transportowe	
Promy	
Komunikacja miejska	
Samochodem po Szwecji	
Paliwo	
Warto wiedzieć	53
Bezdomność	
Przemoc domowa	
Kradzieże	
Zaginięcia	
Biura rzeczy znalezione	
Finanse	54
Konto w szwedzkim banku	
Transfery i przelewy do Polski	

Z życia wzięte
KONSULAT
ODPOWIADA

Czy mogę przekraczać granicę w krajach unijnych na podstawie starego dowodu osobistego (książeczkowego)?

Nie. Od 1 stycznia 2008 r. nie ma możliwości przekraczania granic w ramach krajów Unii Europejskiej na podstawie tego dokumentu.

Utraciłem paszport oraz dowód osobisty a muszę wrócić do Polski. Czy konsulat może mi wydać dokument uprawniający mnie do przekroczenia granicy?

Tak. W takiej sytuacji wystawiany jest paszport tymczasowy, z krótkim terminem ważności. Informacje dotyczące wydania tego paszportu można znaleźć na naszej stronie internetowej stronie internetowej: www.polskageneralkonsulatet.se/index.php?page=polish/paszporty

Podstawowe informacje

Szwecja położona jest w północnej części Europy na półwyspie skandynawskim. Wraz z Danią, Norwegią, Finlandią i Islandią tworzy blok krajów nordyckich. Szwecja od 1995 roku jest członkiem Unii Europejskiej, lecz pozostaje poza obszarem jednostki monetarnej Euro. Od 2001 roku Szwecja jest pełnoprawnym członkiem operacyjnym Grupy Schengen. Oznacza to, że granice wewnętrzne pomiędzy Szwecją a krajami-członkami współpracy Schengen zostały zniesione. Szwecja jest państwem unitarnym, charakteryzuje się wewnętrzną jednolitością. Ustrój jest zdecentralizowany, istnieje bardzo dobrze rozwinięty samorząd terytorialny. Wszystkie jednostki administracyjne (21 województw - län) wchodzące w skład państwa stosują jednolite przepisy regulujące podstawowe sfery życia obywateli. Językiem urzędowym jest język szwedzki. Bez podstawowej chociażby znajomości tego języka trudno jest funkcjonować zarówno na rynku pracy, jak i w życiu codziennym. Natomiast znajomość języka angielskiego jest wystarczająca do załatwiania spraw urzędowych.

Najważniejsze dane

Oficjalna nazwa:	<i>Królestwo Szwecji (Konungariket Sverige)</i>
Obszar:	<i>450 000 km² (54. miejsce na świecie)</i>
Stolica:	<i>Sztokholm</i>
Populacja (2010):	<i>ok. 9,4 mln mieszkańców</i>
Mniejszości narodowe:	<i>Finowie szwedzcy, Finowie tornedalscy, Żydzi, Romowie, Laponczycy (Sami) szwedzki</i>
Język urzędowy:	<i>fiński, tornedalsko-fiński, laponski, jidisz, romski</i>
Języki mniejszości narodowych:	

Ustrój polityczny:	<i>monarchia konstytucyjna</i>
Głowa państwa:	<i>król Karol XVI Gustaw Bernadotte</i>
Władza ustawodawcza:	<i>Riksdag - jednoizbowy parlament z 349 członkami</i>
Szef rządu:	<i>premier Fredrik Reinfeldt</i>
Jednostka monetarna:	<i>korona szwedzka SEK (1SEK = 100 öre)</i>
Religia dominująca:	<i>luteranizm</i>
Numer kierunkowy:	<i>0046</i>
Telefon alarmowy:	<i>112</i> (policja, straż pożarna, pogotowie)
Policej:	<i>114 14</i>
Pomoc drogowa:	<i>020 91 00 40</i> <i>lub 020-38 38 38</i>

Placówki dyplomatyczne na terenie Szwecji

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Sztokholmie
Karlapägen 35, 114 32 Stockholm
Tel.: 08-505 750 00, www.sztokholm.polemb.net

Wydział Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Sztokholmie, Friggagatan 4, 114 27 Stockholm
Tel.: 08 453 84 20, stockholm@trade.gov.pl
www.sztokholm.trade.gov.pl

Wydział Konsularny Ambasady RP w Sztokholmie
Prästgårdsgatan 5, 172 32 Sundbyberg
Tel.: 08 564 829 00, sztokholm.amb.wk@msz.gov.pl
www.polskageneralkonsulatet.se
www.sztokholm.polemb.net

Konsulat Generalny RP w Malmö
Adolf Fredriksgatan 13, 217 74 Malmö
Tel.: 04 09 87 987, malmo-info@msz.gov.pl
www.malmokg.polemb.net

Konsulat Honorowy RP w Karlskronie
Verkö färjeterminal, Karlskrona
(Ferry Terminal, Karlskrona Baltic Port, Karlskrona)
Tel.: 0760 501 437, info@conpol.se

Konsulat Honorowy RP w Halmstad
Brogatan 42, Box 111, 301 04 Halmstad
Tel.: 03-52 10 955, polska@konsulatet.se
www.konsulatet.se

Instytut Polski w Sztokholmie
Mosebacke Torg 4, 116 46 Stockholm
Tel.: 08-505 750 50, fax 08-505 750 69,
info@polskainstitutet.se, www.polskainstitutet.se

Szkoła Polska w Sztokholmie
Karlvägen 35, 114 32 Stockholm
Tel. 0739 714 212
e.stencel@szkolapolska.se, www.szkolapolska.se

Polski Ośrodek Informacji Turystycznej w Sztokholmie
Karlavägen 47 b, 114 49 Stockholm
Tel.: 08 216 075, info.scan@polen.travel

Organizacje i instytucje polonijne

Na terenie Królestwa Szwecji istnieje wiele organizacji polonijnych. Do największych należą konfederacyjne:

Kongres Polaków w Szwecji
Box 5025, 102 41 Stockholm
Tel.: 08-661 10 06, biuro@polskakongressen.org
www.polskakongressen.org

Zrzeszenie Organizacji Polonijnych w Szwecji
Polska Riksförbundet i Sverige, c/o Teresa Sygnarek
Mölledalsgatan 190, 212 40 Malmö
Tel.: 0704 93 59 15, ts@dcgplus.com
www.polonia-zop.eu

Pełna lista organizacji znajduje się na www.poloniainfo.se
Informacje na temat organizacji polonijnych w Malmö można
znaleźć na www.poloniamalesco.com

mieszkanie	forum
msze po polsku	wiadomości
ciąża	impezy
praca	znajomi
koncerty	uroda
ogłoszenia	firmy
usługi	szkoły
	czat
	dzieci

A czego Ty dziś szukasz?

www.poloniainfo.se

Polska Misja Katolicka w Szwecji

Sztokholm, Tel: 08-640 05 85

pmk.sto@bostream.nu

www.pmk-stockholm.com

Göteborg, jarek@kapuciner.se

Tel.: 031-7113155, fax.: 031-3301310

Malmö, Tel.: 040-94 99 22

mmerosengard@katolskakyrkan.se

www.maria-rosengard.com

Media

Nowa Gazeta Polska, polonijny dwutygodnik

polonica@polonica.se, www.polonica.se

Tel. 08-778 53 09

Poloniainfo.se

portal polonijny w Szwecji

Suecia Polonia

kwartalnik wydawany przez

Stowarzyszenie Pisarzy Polskich

w Szwecji, Tel: 08-857 262

info@sueciapolonia.se

www.sueciapolonia.se

Słowo Kongresu

www.polskakongressen.org/slowo

Box 75, 730 50 Skultuna

Te/fax +46-(0)21-38 30 60

slowo@polskakongressen.org

Z życia wzięte
KONSULAT
ODPOWIADA

Mieszkam i pracuję w Szwecji. Kończy się ważność mojego paszportu. Gdzie mogę złożyć wniosek o wydanie nowego paszportu?

Obywatele polscy zamieszkańcy na stałe na terenie Szwecji mogą składać wnioski o paszport zgodnie z miejscem zamieszkania w:

- Wydziale Konsularnym Ambasady RP w Sztokholmie, w którym przyjmowane są wnioski o wydanie dokumentów paszportowych od obywateli polskich na stałe zamieszkałych na terenie województw: Stockholms län, Uppsala län, Södermanlands län, Östergötlands län, Värmlands län, Örebro län, Västmanlands län, Dalarnas län, Gävleborgs län, Västernorrlands län, Jämtlands län, Västerbottens län, Norrbottens län.

- Konsulacie Generalnym RP w Malmö, w którym przyjmowane są wnioski o wydanie dokumentów paszportowych od obywateli polskich na stałe zamieszkałych na terenie pozostałych województw. Strona internetowa: www.malmokg.polemb.net

Usługi z zakresu informatyki:

➡ BEZPIECZEŃSTWO

PRZECHOWYWANIA DANYCH

➡ SIECI LAN, WAN I WIFI

➡ KONFIGURACJA OPROGRAMOWANIA

➡ KONSULTING IT

it@freshteam.se

Pierwsze kroki w Szwecji

Przebywając na terytorium Szwecji, należy mieć na uwadze, iż w pełni podlega się miejscowym przepisom prawa cywilnego, karnego i administracyjnego oraz podatkowego.

Nieświadomość tego może być przyczyną poważnych komplikacji. Obywatel obcy przebywający w Szwecji, nie tylko ponosi przewidziane tutejszym prawem konsekwencje drobnych wykroczeń lecz także, w przypadku popełnienia czynu karalnego będzie sądzony przed szwedzkim sądem na podstawie tutejszego prawa, zaś ewentualną karę będzie odbywać w miejscowym więzieniu. Lokalne przepisy będą miały również zastosowanie w sprawach regulowanych prawem cywilnym – np. w zakresie stosunków pomiędzy rodzicami i dziećmi zamieszkałymi na terytorium Szwecji. W uzasadnionych miejscowym prawem przypadkach szwedzkie sądy i instytucje mają prawo ingerować w te relacje, o ile stwierdzą zagrożenie dobra dziecka. Fakt, iż rodzice i dziecko są polskimi obywatelami nie odgrywa decydującej roli – kluczowe jest zamieszkiwanie na terytorium Szwecji. W skrajnym przypadku możliwe jest np. czasowe ograniczenie przez miejscowy sąd prawa do opieki nad dzieckiem, odebranie dziecka rodzicom i skierowanie go do rodziny zastępczej.

Jako obywatel UE posiadasz prawo do nauki i pracy w Szwecji. To samo dotyczy członków Twojej rodziny, którzy to prawo nabierają automatycznie. Jeżeli zdecydujesz się jednak zostać/pracować w Szwecji dłużej niż 3 miesiące, musisz zarejestrować się w Migrationsverket (szwedzki Urząd Migracyjny).

Obowiązek ten nie dotyczy osób, które pracują w Szwecji określono, posiadają stałe zameldowanie w Polsce i wracają do Polski minimum jeden raz w tygodniu.

Rejestracja pobytu w Migrationsverket

Rejestracja w Migrationsverket powinna nastąpić najpóźniej 3 miesiące po przyjeździe do Szwecji. W tym celu należy skontaktować się z najbliższym oddziałem szwedzkiego Urzędu Migracyjnego i wypełnić blankiet „Registrering av uppehållsrätt”, nr 140011.

Kluczowe przy rejestracji jest posiadanie ważnego paszportu lub dowodu osobistego, czyli dokumentu potwierdzającego obywatelstwo.

Link do formularza, który należy wypełnić, wysłać lub dostarczyć osobiście w placówce Migrationsverket znajduje się na stronie internetowej: www.migrationsverket.se/info/1220.html, a wykaz oddziałów Migrationsverket na stronie: www.migrationsverket.se/info/31.html

Ponadto rejestracji można dokonać on-line poprzez stronę: www.migrationsverket.se/info/1231.html

Rejestracja pobytu dla pracowników lub właścicieli firm

Wraz ze zgłoszeniem należy przesyłać kopię ważnego paszportu lub dowodu osobistego oraz załączyć kopię dokumentu potwierdzającego to, że:

- jesteś pracownikiem

Wówczas należy także dołączyć umowę o pracę (Anställningsbevis), w której powinny być uwzględnione: numer org. firmy, nazwa firmy, dokładny adres, osoba kontaktowa i telefon kontaktowy, a także wykonywany zakres obowiązków i wymiar czasu pracy. Poza tym dokument musi być podpisany przez pracodawcę;

- zamierzasz otworzyć własną firmę

Jeśli planujesz założenie firmy, powinieneś wykazać dokumenty ukazujące proces przygotowania do jej założenia, tj. wypełnione blankiety do Bolagetsverket (odpowiednik polskiego Urzędu Rejestracji Spółek) i Skatteverket (odpowiednik polskiego Urzędu Skarbowego), kontrakt na wynajem lokalu, zakup materiałów, rachunki za zakupiony materiał. Dobrze jest dołączyć także dokument potwierdzający Twoje doświadczenie zawodowe w określonej branży, itp.

Natomiast jeśli jesteś specjalistą w określonej dziedzinie, chcesz pracować jako freelancer/konsultant i założyć firmę jednoosobową, powinieneś wysłać dokumenty/diplom, kopie przetłumaczonych wcześniejszych umów o prace, które uwiarygodniają Twoje kompetencje.

Jeżeli wysłane materiały okażą się niewystarczające, Migrationsverket skontaktuje się z Tobą z prośbą o ich uzupełnienie.

Rejestracja pobytu w Szwecji dla studentów/ uczniów

Jako obywatel EU masz prawo do nauki w Szwecji, jednak po okresie nauki dłuższym niż 3 miesiące, powinieneś zarejestrować swoją obecność w Szwecji w Migrationsverket.

Wraz z wnioskiem należy wtedy załączyć:

- dokument stwierdzający, że się uczysz i podejmujesz kształcenie;
- własnoręcznie podpisane oświadczenie, że posiadasz ekonomiczne środki na to, by się samodzielnie utrzymać w okresie trwania nauki;
- kopię ważnego ubezpieczenia zdrowotnego na cały okres nauki.

Rejestracja pobytu w Szwecji dla osób posiadających własne środki finansowe

Jeśli posiadasz wystarczające środki finansowe, by utrzymać siebie lub/i swoją rodzinę, to jako obywatel UE masz prawo do pobytu w Szwecji. Oznacza to, że masz prawo do osiedlenia się w Szwecji. Masz też prawo do tego, by rozpocząć naukę lub pracę. Jeśli jednak przebywasz w Szwecji dłużej niż 3 miesiące, musisz zarejestrować swoją obecność w Szwecji.

Wraz z wnioskiem należy wówczas załączyć:

- dokument potwierdzający, że dysponujesz wystarczającymi środkami finansowymi, by utrzymać siebie lub/i rodzinę (wykaz z konta, wysokość emerytury, itp.);
- kopię ważnego ubezpieczenia zdrowotnego, które jest respektowane w Szwecji.

Decyzje o przyznaniu pozwolenia na pobyt podejmowane są w ciągu kilku tygodni od daty złożenia wniosku (w okresie letnim okres oczekiwania może być dłuższy).

Potwierdzenie rejestracji zostaje wysłane na podany we wniosku adres szwedzki. Dokument ważny jest tak długo, jak długo pracujesz/uczysz się w Szwecji. Jeśli przebywasz tu więcej niż 5 lat, automatycznie nabywasz prawo do stałego pobytu.

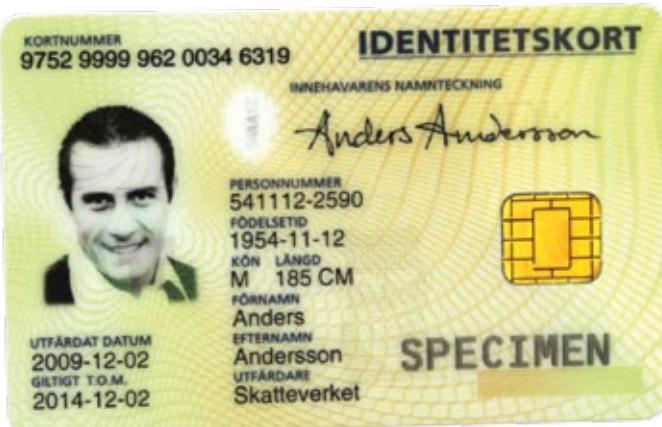
Jeśli potrzebne Ci będzie pisemne potwierdzenie o stałym pobycie, możesz o nie wystąpić do Migrationsverket. Wniosek można pobrać ze strony: www.migrationsverket.se/info/348.html. Nie pobiera się opłaty za wniosek.

Jak uzyskać szwedzki numer personalny

Jeśli zamierzasz przeprowadzić się do Szwecji, uczyć się bądź pracować w tym kraju, powinieneś obowiązkowo wystąpić o przyznanie Personnummer, który jest szwedzkim odpowiednikiem polskiego numeru PESEL. W tym celu należy odwiedzić najbliższy oddział Skatteverket (odpowiednik polskiego Urzędu Skarbowego).

Do rejestracji niezbędne będą:

- ważny paszport lub dowód osobisty;
- dokument potwierdzający rejestrację w Migrationsverket (ew. kopia złożenia wniosku o rejestrację), łącznie z dokumentami uprawniającymi do pobytu dłuższego niż 3 miesiące, np. kopia umowy o pracę lub zaświadczenie o podjęciu nauki, itp.;
- zaświadczenia pokrewieństwa, jeśli jest się członkiem rodziny osoby posiadającej personummer, np. kopia aktu małżeństwa;
- dokument potwierdzający stan cywilny;
- jeśli posiadasz dzieci, to kopie ich aktów urodzenia.

Jak i gdzie wyrobić Id-kort

Po otrzymaniu szwedzkiego numeru identyfikacyjnego Personnummer, należy wystąpić o przyznanie karty identyfikacyjnej Id-kort. Wyrabia się ją w wyznaczonych oddziałach Skatteverket. Posiadanie ważnego ID-kort okazuje się niezbędne w życiu codziennym. Pamiętajmy, że karta identyfikacyjna potwierdza przyznany wcześniej Personnummer oraz tożsamość jej właściciela, a ta bywa weryfikowana m.in. w urzędach, bankach, sklepach, itp. Zanim jednak wybierzesz się do Skatteverket, by wyrobić id-kort dokonaj opłaty w wysokości 400 SEK na numer bankgiro: 389-0100 lub plusgiro: 50 40 62-1. Przy dokonywaniu opłaty, nie zapomnij podać własnego imienia, nazwiska i numeru personalnego.

Żeby wyrobić kartę identyfikacyjną należy:

- zgłosić się do oddziału Skatteverket, który zajmuje się wydawaniem tych kart;
- okazać kopię rachunku dokonanej opłaty za Id-kort;
- posiadać ważny biometryczny paszport, potwierdzający tożsamość (wydany po 1 września 2006 roku);
- posiadać przyznany wcześniej Personnummer;
- mieć ukończone 13 lat;
- posiadać pozwolenie prawomocnych opiekunów (rodziców), dla osób poniżej 18 roku życia.

Do wyrobienia Id-kort nie potrzebujesz fotografii, gdyż jest ona robiona na miejscu.

Po okresie około 2 tygodni od złożenia wniosku, Skatteverket (odpowiednik polskiego Urzędu Skarbowego) wysyła list z informacją, że ID kort jest gotowe. Należy zachować ten list, gdyż przy odbiorze legitymacji konieczne jest okazanie tego dokumentu. Legitymację należy odebrać nie później niż 2 miesiące, po otrzymaniu informacji od Skatteverket.

E-legitymacja

Wraz z kartą identyfikacyjną, Skatteverket (odpowiednik polskiego Urzędu Skarbowego) przyznaje tzw. legitymację elektroniczną: e-legitimation. Jest ona bardzo przydatna m.in. przy składaniu rocznej deklaracji podatkowej lub w przypadku rejestracji firmy poprzez platformę www.verksamt.se

Składa się ona z 2 kodów: kodu odzwierciedlającego Twoją tożsamość i kodu odzwierciedlającego Twój elektroniczny podpis. Pamiętaj, że do poprawnego działania e-legitymacji niezbędne jest zakupienie czytnika karty identyfikacyjnej oraz pobranie i zainstalowanie specjalnego oprogramowania Net iD. Oprogramowanie można pobrać ze strony: www.telia.se

Zarówno legitymacja w postaci karty, jak i legitymacja elektroniczna ważne są 5 lat.

Rejestracja w Försäkringskassan

Osiedlając się w Szwecji, obowiązkowo należy zarejestrować się w Försäkringskassan (odpowiednik polskiego ZUS-u).

Pamiętajmy, że rejestracja nie należy do obowiązków pracodawcy! Nie można też przyjąć, że po otrzymaniu numeru personalnego w Skatteverket (odpowiednik polskiego Urzędu Skarbowego) automatycznie jest się zarejestrowanym w Försäkringskassą. Nie zaniedbijmy więc i nie odkładajmy rejestracji „na później”.

Do rejestracji wymagane jest:

- posiadanie numeru personalnego;
- wypełnienie blankietu „Uppgifter för registrering” (można go pobrać ze strony internetowej www.forsakringskassan.se) i wysłanie go na adres: Försäkringskassans inläsningscentral, 839 88 Östersund.

Wraz z wypełnionym formularzem należy dołączyć następujące załączniki:

- kopię dokumentu stwierdzającego rejestrację w Migrationsverket;
- kopię umowy o pracę lub kopię zaświadczenie potwierdzającego, że podejmuję się studia w Szwecji.

Dobrze jest wysłać w/w dokumenty listem poleconym i zachować paragon. W przypadku zbyt długiego oczekiwania na potwierdzenie rejestracji, warto mieć zabezpieczenie, że takie dokumenty zostały rzeczywiście wysłane. Okres oczekiwania na rejestrację w Försäkringskassan (odpowiednik polskiego ZUS-u) może potrwać kilka miesięcy.

Zachorowałam nagle w Szwecji i musiałam skorzystać z tutejszej służby zdrowia. Jestem ubezpieczona w Polsce, ale zapomniałam wziąć ze sobą Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego. Jaki dokument mogę przedstawić w szpitalu/środku zdrowia, aby uniknąć płacenia za opiekę medyczną?

Należy zwrócić się do właściwego we względu na miejsce zamieszkania w Polsce oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia (może to zrobić rodzina lub przyjaciele w Polsce), gdzie uzyskuje się certyfikat tymczasowo zastępujący EKUZ. Dokument należy przefaksować bądź przesłać bezpośrednio do szwedzkiego szpitala lub ośrodka zdrowia.

www.migrationsverket.se ✓

skatteverket.se ✓

[Försäkringskassan](http://www.forsakringskassan.se) ✓

www.forsakringskassan.se

Wskazówki mieszkaniowe

Wynajem

W Szwecji każdy ma prawo ubiegać się o mieszkanie, które przyznawane jest przez poszczególne gminy. Niestety, ilość mieszkań jest wielokrotnie niższa od liczby starających się o nie, datego proces ten może trwać nawet kilka lat. Ceny wynajmu są zróżnicowane i zależą od położenia, standardu i wielkości mieszkania. Przy wynajmowaniu bardzo pomocne są prywatne kontakty przyjaciół, znajomych, czy rodziny.

Niedozwolny w poszukiwaniach okazuje się również internet, w którym znajdziemy szereg stron z ogłoszeniami osób prywatnych, bądź firm oferujących wynajem. Najbardziej popularną witryną w Szwecji jest www.blocket.se, gdzie bezpłatnie możesz wyszukać interesujące cię oferty i bezpośrednio skontaktować się z ogłoszeniodawcą. Warto zarejestrować się i śledzić oferty na portalu www.fixakontraktet.se, na którym można znaleźć propozycje mieszkań różnych spółdzielni przyznawanych na zasadzie „któ pierwszy ten lepszy”. Oznacza to, że ten, kto pierwszy wyrazi zainteresowanie określonym mieszkaniem, otrzyma je, pod warunkiem spełnienia kryteriów danej spółdzielni. Poza tym dobrze jest zarejestrować się w lokalnej spółdzielni.

Adresy wszystkich spółdzielni znaleźć można na:

www.jagvillhabostad.nu

Warto skorzystać również ze stron pośredników (np. www.bostaddirekt.com, www.andrahand.se). Oferują oni zdecydowanie większy wybór i różnorodność ofert. Jednak, aby uzyskać dane kontaktowe ogłoszeniodawcy musimy uiścić opłatę, która może się wahać od 100 do nawet 600 SEK za miesiąc.

Polacy posiadający mieszkania do wynajęcia w Szwecji wystawiają swoje ogłoszenia na portalu www.poloniainfo.se w dziale Bazar.

Kiedy znajdziemy interesującą nas ofertę, przygotujmy się, że ogłoszeniodawca może poprosić nas o okazanie dokumentu potwierdzającego nasze źródło dochodu, jak również o referencje. Dlatego warto przygotować listę osób, które będą mogły wystawić nam pozytywną opinię.

Z wynajęciem mieszkania mogą łączyć się dodatkowe koszty, takie jak:

- zwrotny depozyt uzależniony od długości wypowiedzenia wynajmu lokalu (np. miesięczny okres wypowiedzenia = depozyt w wysokości miesięcznego czynszu);
- miesięczny czynsz płatny z góry.

Pamiętajmy, aby w kontrakcie zawrzeć następujące informacje:

- imię i nazwisko zarówno najemcy, jak i strony wynajmującej,
 - wysokość czynszu wraz z informacją, co jest wliczone w jego kwotę (np.: prąd, woda, telefon, internet, TV, itp.),
 - datę płatności czynszu,
 - okres wynajmu lokalu,
 - warunki wypowiedzenia,
 - czy mieszkanie jest umeblowane (jeśli tak, to warto zrobić listę mebli i podpisana przez obie strony dołączyć do kontraktu),
 - informację o wartości wpłaconego depozytu,
 - czy mieszkanie jest ubezpieczone,
 - czy są jakieś wewnętrzne regulaminy (np.: obowiązek sprzątania klatki schodowej, zakaz trzymania zwierząt czy palenia papierosów).
- W Szwecji istnieje jeszcze jedna forma zakwaterowania zwana Inneboende, która jest odpowiednikiem polskiego współlokatora. Cena wynajmu w tym przypadku zależy również od wielkości i położenia mieszkania. Zasady poszukiwań, jak i spisywania kontraktu są identyczne.

Zakup nieruchomości

Planując pozostać w Szwecji na dłuższy okres, warto rozważyć zakup mieszkania lub domu. W perspektywie czasu jest to rozwiązywanie dużo tańsze. Jeśli nie dysponujesz odpowiednią ilością gotówki, możesz zaciągnąć kredyt mieszkaniowy. Otrzymasz go (po spełnieniu określonych warunków) w każdym większym banku takim jak: Nordea, Swebank, Handelsbanken czy SEB.

W Szwecji o kredyt mieszkaniowy może ubiegać się każdy kto posiada Personnummer (odpowiednik polskiego numeru PESEL). Jednak bez stałego zatrudnienia (Tillsvidareanställning), przy niskiej zdolności kredytowej, w przypadku bezrobocia, przebywaniu na zasiłku chorobowym lub figurowaniu na liście dłużników, maleją szanse na jego otrzymanie. Kredyt mieszkaniowy można zaciągnąć na stałe lub zmienne oprocentowanie. Szczegółowe informacje znajdziesz na stronach internetowych poszczególnych banków.

W jaki sposób mogę upoważnić rodzinę do zakupu/sprzedaży w Polsce mieszkania/domu w moim imieniu?

Podpis na upoważnieniu powinien zostać poświadczony przez szwedzkiego notariusza (Notarius Publicus), następnie opatrzony klawużą apostille (również wydawaną przez notariusza). Konsul nie może poświadczać podpisów na żadnych pełnomocnictwach dotyczących czynności zbycia bądź nabycia nieruchomości.

Jak skutecznie szukać pracy

Podczas rekrutacji pracodawca wymaga przynajmniej podstawowej znajomości języka szwedzkiego. Warto więc wcześniej pomyśleć o kursie językowym. W przypadku pracy fizycznej decydują głównie posiadane umiejętności. Do wykonywania niektórych zawodów, jak np. elektryk, wymagane są jednak odpowiednie certyfikaty szwedzkie lub europejskie. Przydatne będą także dyplomy, świadectwa oraz wszelkie dokumenty przetłumaczone na język szwedzki lub angielski, potwierdzające zdobytą kwalifikacje i umiejętności. Dobrze przygotowane CV jest kluczem do znalezienia pracy. Pracodawcy zwracają szczególną uwagę na zakres obowiązków, jaki dana osoba wykonywała pracując na poprzednich stanowiskach oraz kwalifikacje i umiejętności, które mogą być przydatne do wykonywania określonego zawodu.

Pisząc CV po szwedzku można skorzystać z gotowych przykładów zamieszczonych na stronie internetowej szwedzkiego państwowego biura zatrudnienia: www.ams.se. W Szwecji najłatwiej jest znaleźć pracę poprzez kontakty, tzn. przyjaciół, rodzinę lub znajomych już pracujących u danego pracodawcy. Szwedzi dużą wagę przywiązują do osobistej rekomendacji ze strony osoby, z którą mieli wcześniejszy kontakt.

Popularnym sposobem szukania pracy jest internet. Swoje usługi w tym zakresie oferuje wiele portali internetowych, skierowanych do ludzi poszukujących zatrudnienia praktycznie we wszystkich branżach i na wszystkich stanowiskach. Większość agencji rekrutujących pracowników można znaleźć na stronie www.eniro.se pod hasłem: *Bemanningsföretag*.

Jest ona również zamieszczona w internecie pod adresem: www.eniro.se. Oferty pracy znajdziesz również na największym szwedzkim portalu ogłoszeniowym www.blocket.se

Warto pamiętać, że wielu polskojęzycznych pracodawców szuka pracowników poprzez portal polonijny poloniainfo.se

Bardzo pomocne w znalezieniu zatrudnienia są zarówno państwy urząd zatrudnienia Arbetsförmedlingen, jak i prywatne agencje pośrednictwa pracy. Na stronie internetowej Arbetsförmedlingen (odpowiednik polskiego Urzędu Pracy) www.ams.se znaleźć można wiele przydatnych informacji oraz bank ofert pracy (Platsbanken). Oferty pracy są pogrupowane według sektora, zawodu i położenia geograficznego.

Jak sprawdzić wiarygodność firmy lub pośrednika

Zaleca się dołożenie należytej staranności i sprawdzenie potencjalnego pracodawcy lub kontrachenta. Z praktyki urzędów konsularnych RP w Szwecji okazuje się, że referencje wystawione przez znajomych nie zawsze sprawdzają się w rzeczywistości. Aby skontrolować czy dany pracodawca, zleceniodawca lub pośrednik pracy są zarejestrowani jako legalne podmioty gospodarcze, możemy skorzystać z następującej strony internetowej: www.bolagsverket.se. Jest to odpowiednik polskiego KRS-u. Znajdziemy tam rejestr wszystkich szwedzkich firm (Näringslivsregistret). Po wpisaniu nazwy lub numeru organizacyjnego firmy sprawdzamy, czy dana firma jest zarejestrowana w Szwecji i jaka jest jej forma prawa. Jeśli dana firma nie posiada wpisu to znaczy, że po prostu legalnie nie istnieje. Obok nazwy firmy występują skróty oznaczające formę prawną firmy.

AB (Aktiebolaget) – spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

KB (Kommanditbolaget) – spółka komandytowa.

HB (Handelbolaget) – spółka dwuosobowa bez ograniczonej odpowiedzialności.

E – firma jednoosobowa bez ograniczonej odpowiedzialności. W praktyce jednak każda duża firma lub pośrednictwo zarejestrowane jest jako AB (Aktiebolaget).

Niestety, poza faktem legalnego funkcjonowania firmy nie możemy nigdzie sprawdzić uczciwości pracodawcy. Dlatego należy zwrócić szczególną uwagę na inne fakty, np. czy pracodawca umówił się na pierwsze spotkanie w siedzibie firmy lub co ważniejsze, proponuje podpisanie umowy o pracę na piśmie. Jeśli nie, powinniśmy być bardziej podejrzliwi.

Każda działalność gospodarcza ma odpowiedni numer rejestracyjny. Legalnie działająca firma nie będzie się obawiać okazania go.

Uczciwość firmy, a także osoby prywatnej można sprawdzić w urzędzie komornika (Kronofogden) na stronie www.kronofogden.se lub pod numerem: 0771 73 73 00

W celu uzyskania informacji czy dana firma lub osoba ma niespłacone długi, należy znać tylko jej numer organizacyjny lub personalny.

Rozliczenia podatkowe w Szwecji

Wszyscy, którzy uzyskują przychody w Szwecji, muszą złożyć deklarację w następnym roku dochodowym. Za bieżący rok dochodowy przyjmuje się ten rok, w którym są uzyskane dochody. Jest on naliczany od 1 stycznia do 31 grudnia.

Osoby fizyczne mogą być opodatkowane od dochodów z pracy najemnej lub prowadzenia własnej działalności. Odprowadzaniem podatku od osób zatrudnionych zajmuje się pracodawca. Jeśli prowadzisz własną działalność i uzyskujesz dochód w Szwecji musisz sam rozliczyć się ze Skatteverket (odpowiednik polskiego Urzędu Skarbowego).

W styczniu wszyscy pracujący otrzymują wykaz z przychodów uzyskanych w ubiegłym roku. Pracodawca ma obowiązek wysłać go do pracownika i do Urzędu Skarbowego.

Na początku kwietnia Skatteverket (odpowiednik polskiego Urzędu Skarbowego) wysyła deklarację podatkową (Inkomstdeklaration). Formularz jest w dużym stopniu wypełniony przez Skatteverket. Jest tam również szacunkowe wyliczenie wysokości podatku na podstawie danych o dochodach.

Warto sprawdzić wpisane tam kwoty i ewentualnie uzupełnić o przysługujące odpisy np. z tytułu prowadzenia podwójnego gospodarstwa domowego (jeżeli reszta rodziny nadal mieszka w Polsce) lub kosztów kredytów zaciągniętych w Polsce.

Deklarację podatkową należy złożyć w Urzędzie Skarbowym najczęściej do pierwszego poniedziałku w maju. Dokładna data wyznaczana jest na początku każdego roku.

Najpóźniej w połowie września większość osób, które złożyły deklarację podatkową, otrzymuje decyzję o ostatecznym wymiarze podatku. Jeśli zapłaciliśmy za dużo, otrzymujemy zwrot nadpłaconego podatku.

Polsko-szwedzka umowa o unikaniu podwójnego opodatkowania

Obowiązek opodatkowania w Polsce dochodów osiągniętych za granicą ciąży wyłącznie na osobach mieszkających na terytorium Polski.

Za osobę mającą miejsce zamieszkania na terytorium Polski uważa się osobę fizyczną, która:

- posiada na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej centrum interesów osobistych lub gospodarczych (ośrodek interesów życiowych) lub
- przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dłużej niż 183 dni w roku podatkowym.

Jeżeli dana osoba nie osiąga w Polsce dochodów opodatkowanych na zasadach ogólnych (np.: wynagrodzenie za pracę, emerytura), to nie ma ona obowiązku rozliczania się w Polsce, ani składania zeznania rocznego.

Na stronie Wydziału Konsularnego Ambasady RP w Sztokholmie (www.polskageneralkonsulatet.se) zamieszczone są przykładowe interpretacje Ministerstwa Finansów dotyczące przepisów podatkowych, dotyczące różnych sytuacji podatników związanych zarówno z Polską, jak i ze Szwecją.

Prawo pracy

Szwedzkie prawo pracy oparte jest na umowach zbiorowych między pracodawcami a związkami zawodowymi.

W Szwecji nie ma prawnie ustalonej pensji minimalnej, ponieważ zakłada się, że umowa zbiorowa określa odpowiednią stawkę minimalną za daną pracę. W odróżnieniu od polskiego ustawodawstwa w Szwecji nie ma jednolitego kodeksu pracy.

Oto lista najważniejszych regulacji prawnych dotyczących pracy:

- Prawo do współpracy (Medbestämmandelag, w skrócie: MBL),
- Prawo ochrony zatrudnienia (Lag om anställningsskydd, w skrócie: LAS),
- Prawo dotyczące czasu pracy (Arbetstidslag, w skrócie: ATL),
- Prawo urlopowe (Semesterlag),
- Prawo dotyczące środowiska pracy (Arbetsmiljölag),

- Prawo o urlopach w celu wychowywania małego dziecka (Föräldraledighetslag),
- Prawo o urlopach w celu kształcenia się (Studieledighetslag),
- Prawo o zakazie dyskryminacji (Jämställdhetslag).

Umowa o pracę

W Szwecji obowiązują dwie formy zatrudnienia: umowa na czas nieokreślony (Tillsvidareanställning) oraz umowa ograniczona w czasie.

Umowa na czas nieokreślony jest najpopularniejszą i najbardziej korzystną dla pracownika formą zatrudnienia w Szwecji.

Umowy ograniczone w czasie to:

- umowa na czas próbny (Provanstälning) – maksymalnie na 6 miesięcy,
- umowa na czas określony (Visstidsanställning) – maksymalnie na 2 lata,
- umowa na czas wykonania danej pracy (Projekstanställning),

- praca sezonowa (Säsongssarbete),
- praca w zastępstwie (Vikariat),
- praktyka lub/oraz praca w okresie wakacyjnym (Praktik och Feriearbete).

Aby uzyskać prawo do dłuższego pobytu w Szwecji (Uppehållsrätt) najkorzystniejsza jest umowa na czas nieokreślony.

Niestety, również w Szwecji zdarzają się przypadki oszustw pracowników. Dlatego, aby uniknąć tej przykryj sytuacji, bardzo ważne jest szczegółowe przeczytanie umowy o pracę przed jej podpisaniem. Umowa o pracę powinna być zawsze zawarta na piśmie. Pamiętajmy, że udowodnienie zawarcia umowy ustnej, zwłaszcza, gdy nie posiadamy świadków, jest bardzo trudne, a często niemożliwe.

Zgodnie z prawem ochrony zatrudnienia (Lag om anställnings-skydd), pracodawca i pracownik mogą ustnie dojść do porozumienia o warunkach pracy, wówczas pracodawca powinien dostarczyć pracownikowi umowę w formie pisemnej najpóźniej miesiąc po podjęciu przez niego pracy.

Umowa o pracę powinna zawierać następujące informacje:

- nazwę i adres pracodawcy, numer organizacyjny firmy,
- imię, nazwisko, adres i numer personalny pracownika,
- zawód wykonywany oraz obowiązki pracownika,
- formę zatrudnienia,
- wynagrodzenie (stawka godzinowa, pensja tygodniowa lub miesięczna),
- ilość godzin pracy (*patrz: Wymiar i rozkład czasu pracy*),
- wynagrodzenie za nadgodziny,
- dni wypłaty,
- okres wypowiedzenia pracy,
- ilość dni urlopu,
- rodzaj umowy zbiorowej, jeśli obowiązuje ona w danym miejscu pracy,
- rodzaj ubezpieczeń, którymi objęty jest pracownik w danym miejscu pracy,
- datę rozpoczęcia pracy.

Niekiedy świadczenia urlopowe są wliczone do stawki wynagrodzenia. Należy zwrócić na to uwagę, bo to oznacza, że „rzeczywiste” wynagrodzenie za pracę jest o około 10% niższe niż kwota wymieniona w umowie.

Wszystkie stawki wynagrodzenia są podawane w umowie jako stawki brutto, tzn. że pracodawca będzie potrafił od nich zaliczkę na podatek, obecnie około 32%.

Umowa o pracę powinna być podpisana przez pracownika oraz pracodawcę i sporządzona w dwóch egzemplarzach (obydwa w oryginale), po jednym dla każdego z nich. Jest to bardzo ważne w razie wystąpienia jakiegoś konfliktu i konieczności dochodzenia roszczeń przed sądem.

Pracuję u szwedzkiego pracodawcy. Powiedziano mi, że pisemna umowa o pracę nie jest konieczna, a umowa ustna ma taką samą moc, jak umowa na piśmie. Czy to prawda?

Teoretycznie umowa ustna ma taką samą moc jak pisemna. W praktyce jednak brak umowy pisemnej utrudnia, a czasem nawet wyklucza możliwość dochodzenia swoich praw w przypadku sporu z pracodawcą. Niewywiązywanie się z umowy ustnej nie rodzi dla nieuczciwego pracodawcy żadnych poważnych konsekwencji, gdyż to na oszukanym pracowniku spoczywa ciężar udowodnienia przed szwedzkim sądem, że zawarł umowę o takiej, a nie innej treści i świadczył pracę. Podjęcie procesu wiąże się z koniecznością pozostania w Szwecji lub wyznaczenia pełnomocnika, zgromadzenia dowodów, świadków itp., co najczęściej jest bardzo trudne i wiąże się z ryzykiem przegranej, a to niesie ze sobą konieczność pokrycia ogromnych kosztów sądowych. Jeśli pracodawca nie chce podpisać umowy, powinno być to sygnałem alarmowym, który wskazuje, że mamy do czynienia z osobą nierespektującą praw pracowniczych.

Wymiar i rozkład czasu pracy

Czas pracy na terenie Szwecji jest określony w ustawie o czasie pracy (Arbetstidslag, w skrócie: ATL). Prawo to może być jednak pominięte, jeśli w miejscu pracy jest podpisana umowa zbiorowa.

Umowa zbiorowa zastępuje wówczas cały tekst prawa lub jego fragmenty. Kontrolą nad przestrzeganiem przepisów zajmuje się Urząd do Spraw Ochrony Środowiska Pracy (Arbetsmiljöverket).

Powszechny, podstawowy czas pracy w Szwecji wynosi 40 godzin tygodniowo. Jeżeli charakter pracy tego wymaga, czas pracy może wynosić przeciętnie 40 godzin tygodniowo w okresie rozliczeniowym do czterech tygodni. W szczególnych przypadkach pracownik może przepracować 48 nadgodzin w okresie czterech tygodni lub 50 nadgodzin w miesiącu kalendarzowym, ale nie więcej niż 200 nadgodzin w ciągu roku kalendarzowego. Jeżeli zachodzą wyjątkowe okoliczności, nieuwzględnione w umowie zbiorowej, to pracodawca (od 1 sierpnia 2011r. bez dodatkowej zgody od Arbetsmiljöverket) może dać dyspensę od powyżej wymienionych zasad i zezwolić na dodatkowe nadgodziny, ale nie więcej niż 150 godzin w ciągu roku kalendarzowego.

Pracodawca musi informować pracownika o wszelkich zmianach rozkładu czasu pracy z dwutygodniowym wyprzedzeniem. Czas pracy w nocy nie może przekroczyć 8 godzin na dobę, przy 4 miesięcznym okresie rozliczeniowym.

Każdy pracownik musi mieć co najmniej 11 łącznych godzin odpoczynku podczas jednej doby. Odpoczynek powinien obejmować godziny od 24.00 do 5.00.

Ponadto, pracownikowi w ciągu 7 dni przysługuje prawo do co najmniej 36 nieprzerwanych godzin odpoczynku. W miarę możliwości, odpoczynek ten powinien odbywać się w weekendy. Każdy pracownik ma prawo do przerw w pracy. Przerwa oznacza, że pracownik nie musi w tym czasie pozostawać do dyspozycji pracodawcy. Pracodawca powinien wcześniej podać długość i rozkład przerw w czasie. Przerwy muszą być tak rozplanowane, aby okresy pracy pomiędzy nimi nie przekraczały 5 godzin. Przerwy w pracy nie są wliczane do czasu pracy.

Pracodawca może ustalić dodatkowe przerwy w pracy, wliczane do czasu pracy np. dla pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnie uciążliwych lub szczególnie szkodliwych dla zdrowia.

Pracodawca może uzyskać dyspensę od niektórych wymienionych tu przepisów. Dzieje się tak w uzasadnionych przypadkach, po wyrażeniu na to zgody przez organizację związkową, a jeżeli taka organizacja nie działa u danego pracodawcy - po uprzednim zawiadomieniu właściwego inspektora pracy.

*Średnie miesięczne płace brutto przypadające na rok 2010 podane w koronach szwedzkich

Funkcja	pracownik	urzędnik/kierownik	specjalista
Średnia płaca ogólnie	22 400	32 100	27 700
Sektor prywatny	23 200	33 800	28 700
Produkcja	23 500	37 200	29 100
Budownictwo	26 600	34 800	28 800
Sektor usług	21 900	33 000	28 500
Budżetówka	20 500	29 000	25 600

Urlop

Wszyscy zatrudnieni mają prawo do świadczeń urlopowych zgodnie z prawem o urlopach (Semesterlagen). Świadczenia urlopowe to: prawo do wolnego czasu (semesterledighet), wynagrodzenie w czasie urlopu (Semesterlön) i dodatek urlopowy (Semestertil-lägg). Prawo o urlopach podaje tylko minimalne wartości tych świadczeń. Pracodawca może zaproponować pracownikom lepsze warunki. Umowa zbiorowa może zawierać inne warunki niż prawo, dlatego jeżeli nasze miejsce pracy jest objęte taką umową, warto zapoznać się z przepisami obowiązującymi w danej firmie.

Pracownicy mają prawo do urlopu (Semesterledighet), aby jednaktrzymać urlop płatny trzeba na niego zapracować. Zgodnie z przepisami pracownik wypracowuje swoje prawo do płatnego urlopu podczas tzw. roku zarobkowego (Intjänandeåret), a korzysta z urlopu w roku następnym tzw. urlopowym (Semesteråret). Rok zarobkowy liczy się od 1 kwietnia do 31 marca roku następnego. Celem tej zasady jest to, aby pracownicy zatrudnieni na początku roku też mogli skorzystać z płatnego urlopu.

Zgodnie z prawem o urlopach, wszyscy mają prawo do 25 dni urlopu w ciągu roku, ale ten, kto rozpoczął pracę po 31 sierpnia ma prawo jedynie do 5 dni wolnych w czasie bieżącego roku urlopowego. Pracownik ma prawo do 4 kolejnych tygodni urlopu

w okresie od czerwca do sierpnia włącznie, o ile nie zawarł innej umowy z pracodawcą. Pracodawca ma obowiązek porozumieć się z pracownikiem oraz poinformować go, w jakim okresie może wykorzystać swój urlop. Urlop może być wykorzystywany jedynie w postaci pełnych dni roboczych. Nie można np. wziąć pół dnia urlopu.

Do urlopu nie wlicza się sobót, niedziel i świąt.

Szczególne przepisy dotyczą osób:

- pracujących na różne zmiany;
- regularnie pracujących w soboty i/lub niedziele;
- posiadających nieregularny czas pracy;
- wynagradzanych według stawki godzinowej albo zatrudnionych na krótki okres.

Jeżeli pracownik został zatrudniony na okres maksymalnie 3 miesięcy, w czasie pracy nie przekraczającym maksymalnie 60 godzin tygodniowo, to nie ma on prawa do urlopu, ale ma prawo do dodatku urlopowego. Uważa się wówczas, że dodatek urlopowy jest zawarty w wynagrodzeniu za pracę, ale powinien on być wyszczególniony w specyfikacji wynagrodzenia.

Na umowie o pracę znajduje się wówczas notatka np. „semersterersättning ingår i lön”. Jeżeli umówiony okres zatrudnienia wynosi maksymalnie 3 miesiące, ale czas pracy przekracza 60 godzin tygodniowo, to pracownik uzyskuje prawo do urlopu. Dodatek urlopowy powinien być w tym wypadku doliczony do wynagrodzenia za urlop.

Wynagrodzenie za urlop (Semesterlön) jest to wypłata, którą pracownik otrzymuje w czasie urlopu. Jego wysokość wynosi 12% otrzymanych w ciągu roku zarobkowego dochodów i związana jest z prawem do 25 dni urlopu. Czasami pracodawca wypłaca zwyczajną pensję w czasie trwania urlopu. Wówczas wyrównanie do kwoty pełnego wynagrodzenia za urlop (Semestertilägg) może wypłacić później, ale maksymalnie do końca roku urlopowego.

Ten, kto kończy pracę ma również prawo do wypłaty całej należności za urlop.

Świadczenia chorobowe

W przypadku choroby pracownik zobowiązany jest poinformować o tym pracodawcę. Może to zrobić ustnie lub pisemnie.

Jeżeli choroba trwa dłużej niż 7 dni kalendarzowych, to musi przedstawić pracodawcy zwolnienie lekarskie. Ze zwolnienia tego powinno wynikać, w jakim stopniu jest obniżona jego zdolność wykonywania pracy. W szczególnych przypadkach pracodawca może zażądać zwolnienia lekarskiego już od pierwszego dnia choroby. Powodem mogą być na przykład częste, krótkotrwałe nieobecności w pracy. Pracodawca musi przedstawić takie żądanie na piśmie. Zgodnie z prawem wynagrodzenie chorobowe za pierwsze 14 dni, oprócz pierwszego dnia (Karensdag), wypłacane jest pracownikowi przez pracodawcę.

Jeśli choroba się przedłuża, to za następne dni wynagrodzenie wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Försäkringskassan). Jeżeli po zakończeniu okresu choroby pracownik powrócił do pracy i w ciągu 5 dni ponownie zachorował, to nie traktuje się tego jako nowego zachorowania nawet, jeśli jest to inna choroba. Dzięki temu pracownik unika odliczenia nowego dnia od wynagrodzenia (Karensdag). Należy pamiętać, że zwolnienie lekarskie może być zakwestionowane przez Försäkringskassan (odpowiednik polskiego ZUS-u) która ma prawo powołać własnych lekarzy w celu ustalenia stopnia obniżenia zdolność wykonywania pracy przez pracownika.

Wynagrodzenie chorobowe wynosi 80% pensji.

Rozwiązywanie umowy o pracę za wypowiedzeniem

Każda ze stron może rozwiązać umowę o pracę. Zasady te określają Prawo ochrony zatrudnionych (Lag om anställningsskydd, w skrócie: LAS).

Wypowiedzenie ze strony pracodawcy musi być rzeczowo uzasadnione. Nie obowiązuje, jeśli pracodawca może znaleźć pracownikowi inną pracę w tym samym zakładzie pracy. Jeżeli przyczyny zwolnienia są związane z osobą pracownika, to pracodawca nie może ich wykorzystać, jeżeli wiedział o nich co najmniej 2 miesiące przed wypowiedzeniem.

Wypowiedzenie ze strony pracodawcy musi być pisemne i zawierać pouczenie o możliwościach odwołania, a także informację dotyczącą ewentualnego pierwszeństwa do ponownego zatrudnienia w tym samym zakładzie.

Na żądanie pracownika pracodawca musi podać okoliczności wydanej decyzji.

Wypowiedzenie powinno być przekazane pracownikowi osobiście, a jeżeli jest to niemożliwe, przesłane listem poleconym na ostatni znany adres pracownika.

Rozwiązywanie umowy o pracę następuje z upływem okresu wypowiedzenia.

Czas wypowiedzenia pracy, zarówno dla pracodawcy, jak i dla pracownika, to co najmniej 1 miesiąc, ale przy dłuższym okresie pracy pracodawcę obowiązują następujące reguły:

- 2 miesiące dla osób zatrudnionych minimum 2 lata, ale nie dłużej niż 4 lata,
- 3 miesiące dla osób zatrudnionych minimum 4 lata, ale nie dłużej niż 6 lat,
- 4 miesiące dla osób zatrudnionych minimum 6 lat, ale nie dłużej niż 8 lat,
- 5 miesięcy dla osób zatrudnionych minimum 8 lat, ale nie dłużej niż 10 lat,
- 6 miesięcy dla osób zatrudnionych minimum 10 lat.

Pracownik zatrudniony na czas określony, który nie będzie miał przedłużonej umowy o pracę, powinien zostać poinformowany o tym co najmniej na 1 miesiąc przed wygaśnięciem umowy. Przepis ten stosuje się, jeżeli pracownik przepracował u danego pracodawcy więcej niż 12 miesięcy w ciągu 3 lat. Podczas okresu wypowiedzenia pracownik ma prawo do wynagrodzenia oraz innych, wcześniej otrzymywanych przywilejów nawet, jeżeli w tym czasie nie będzie miał żadnej pracy do wykonania lub zostanie przeniesiony na inne stanowisko. W okresie wypowiedzenia pracodawca nie może przenieść pracownika do innej miejscowości, jeżeli pogorszyłoby to jego możliwości znalezienia nowej pracy. Powinien mu również zezwolić na pewien czas wolny w celu znalezienia nowej pracy.

Rozwiązywanie umowy o pracę bez wypowiedzenia

Pracodawca może rozwiązać umowę o pracę bez wypowiedzenia, jeżeli pracownik dopuścił się ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych.

Rozwiązywanie umowy o pracę bez wypowiedzenia nie może nastąpić po upływie 2 miesięcy od uzyskania przez pracodawcę wiadomości o okolicznościach uzasadniających rozwiązywanie umowy. Oświadczenie pracodawcy o rozwiązyaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia musi być pisemne i zawierać pouczenie o możliwościach odwołania, a także uzyskania ewentualnego odszkodowania. Na żądanie pracownika pracodawca musi podać okoliczności wydanej decyzji. Wypowiedzenie powinno być przekazane pracownikowi osobiście, a jeżeli jest to niemożliwe, przesłane listem poleconym na ostatni znany adres pracownika.

Rozpatrywanie sporów o roszczenia ze stosunku pracy

Każdy pracownik może dochodzić swych roszczeń wynikających ze stosunku pracy na drodze sądowej.

Pracownik, należący do związku zawodowego, powinien w razie problemów z pracodawcą zwrócić się najpierw o pomoc do przedstawiciela tej organizacji. W Szwecji spory pomiędzy pracownikiem i pracodawcą są najczęściej rozpatrywane przez Sąd Pracy (Arbetsdomstol). Aby sporem zajął się bezpośrednio Sąd Pracy, to wniosek do sądu musi być skierowany przez związek zawodowy, zrzeszenie pracodawców lub samego pracodawcę, jeżeli podpisał on umowę zbiorową. Oprócz tego, sprawa musi dotyczyć umowy zbiorowej lub zakładu pracy, w którym taka umowa obowiązuje. Pozostałe typy sporów są rozpatrywane przez Sąd Pierwszej Instancji (Tingsrätt).

Pracownik, który nie jest członkiem związku zawodowego, może wysłać pozew bezpośredni do Sądu Rejonowego (Tingsrätt). Procedura jest wówczas bardzo prosta. Należy wypełnić odpowiedni formularz i uścić opłatę sądową. Formularze są dostępne w siedzibach sądów w różnych wersjach językowych. Można je również pobrać bezpośredni ze strony internetowej www.domstol.se. Opłata sądowa wynosi obecnie 450 SEK.

Jeżeli któraś ze stron jest niezadowolona z wyroku Sądu Pierwszej Instancji, to może ona złożyć odwołanie do Sądu Pracy. Wyrok tam wydany jest ostateczny.

Jeżeli sprawa jest bardziej skomplikowana, dobrze jest skorzystać z pomocy adwokata. W Szwecji, osoby, które nie posiadają ubezpieczenia pokrywającego koszty pomocy prawnej

oraz mają niskie dochody, mogą uzyskać pomoc finansową (Rättshjälп) od państwa.

Oznacza ona, że państwo pokrywa część lub wszystkie koszty (za wyjątkiem 2 godzin porady prawnej) adwokata lub innych wydatków związanych z prowadzeniem sprawy w sądzie. Podanie o uzyskanie pomocy finansowej od państwa może złożyć sam adwokat. Bliższe informacje na ten temat znajdują się na stronie internetowej: www.domstol.se/Radgivning-och-rattshjalp/Rattshjalp/

W przypadku, gdy sprawa jest prosta i nie wymaga orzeczenia sądu, można zwrócić się o pomoc bezpośrednio do kancelarii komorniczej (Kronofogdemyndigheten).

Opłata za ściągnięcie dłużu wynosi obecnie 300 SEK. Informacja oraz odpowiednie formularze znajdują się na stronie internetowej www.kronofogden.se oraz we wszystkich oddziałach Urzędu Skarbowego.

Odpisy podatkowe

Polakom pracującym tymczasowo w Szwecji a posiadającym mieszkanie lub rodzinę w Polsce, przysługują odpisy w deklaracji podatkowej zgodnie z poniższymi zasadami:

- praca jest krótkotrwała (do 2 lat), a umowa o pracę dotyczy określonego czasu lub określonego projektu,
- praca nie jest krótkotrwała, ale ograniczona czasowo i o takim charakterze, że konieczne jest zachowanie mieszkania w Polsce,
- praca jest wykonywana w różnych miejscowościach,
- istnieje jakiś inny powód do zachowania mieszkania w Polsce.

Ważne jest by wykazać, iż praca jest tymczasowa. Przykładem może być praca przy określonych projektach budowlanych.

Koszty podwójnego zamieszkania (Dubbel bosättning)

Ze względu na swoją pracę w Szwecji możesz dokonać odpisów wynikających z podwójnego zamieszkania, z któregoś z następujących powodów:

- współmałżonek lub partner w związku nieformalnym pracuje zarobkowo,
- mamy trudności ze znalezieniem mieszkania w nowym miejscu pracy,
- istnieje jakaś inna szczególna okoliczność.

Zasady te dotyczą też sytuacji, gdy rodzina znalazła już wspólne mieszkanie w Szwecji, ale partner (mąż, żona, partner w związku nieformalnym) musi jeszcze przez pewien okres mieszkać w Polsce. Ty i Twoja rodzina powinniście wykazać zamiar przeniesienia się na stałe do Szwecji i aktywnie poszukiwać mieszkania lub pracy dla swojego partnera w nowym miejscu zamieszkania.

Zazwyczaj można korzystać z odpisów związanych z podwójnym zamieszkaniem przez okres:

- najwyżej 1 roku jeśli jesteś osobą samotną,
- najwyżej 3 lat jeśli jesteś współmałżonkiem lub żyjesz w związku nieformalnym.

Kwota poniesionych kosztów na jedzenie i drobne wydatki w nowym miejscu zamieszkania, którą można odpisać od podatku wynosi tyle, ile rzeczywiste, zwiększone i udokumentowane wydatki lub może być ona obliczana również szablonowo po 100 SEK dziennie w ciągu pierwszych trzech miesięcy, a następnie po 60 SEK za dzień. Koszty te można odpisać nawet jeśli przenieśliśmy się z rodziną do nowego mieszkania, lecz nasz partner musiał jeszcze przez pewien czas mieszkać w poprzednim mieszkaniu. Pamiętajmy - jeśli nie możemy udokumentować tych wydatków, to nie mamy prawa do ich odpisania.

Podróże do domu (Hemresor)

Jeżeli pracujemy w Szwecji, to możemy odpisać od podatku koszty podróży do Polski. Odliczyć można koszty najwyżej jednej podróży na tydzień, najtańszym środkiem lokomocji.

Związki Zawodowe

Szwedzkie związki zawodowe podlegają organizacjom centralnym. W Szwecji istnieją trzy najważniejsze organizacje centralne. Jedna z nich to Centralna Organizacja Absolwentów Szkół Wyższych - SACO (Sveriges Akademikers Centralorganisation). W jej skład wchodzą między innymi następujące związki zawodowe:

- Związek Ekonomistów (Civilekonomerna),
- Związek Prawników (Jusek),
- Państwowy Związek Nauczycieli (Lärarnas Riksförbund),
- Związek Naukowców (Naturvetareförbundet),
- Związek Architektów (Sveriges Arkitekter),

- Szwedzki Związek Farmaceutów (Sveriges Farmacevtförbund),
- Szwedzki Związek Inżynierów (Sveriges Ingenjörer),
- Szwedzki Związek Lekarzy (Sveriges läkarförbund),
- Szwedzki Związek Weterynarzy (Sveriges Veterinärförbund).

Pełna lista znajduje się na stronie www.saco.se.

Druga organizacja, którą warto wymienić, to Centralna Organizacja Urzędników - TCO (Tjänstemännens Centralorganisation). W jej skład wchodzą między innymi następujące związki zawodowe zrzeszające urzędników oraz innych pracowników umysłowych:

- Związek Nauczycieli (Lärarförbundet),
- Związek Dziennikarzy (Journalistförbundet),
- Związek Policjantów (Polisförbundet),
- Związek Służby Zdrowia (Vårdförbundet),
- Związek Pracowników Farmacji (Farmaciförbundet),

Pełna lista znajduje się na stronie www.tco.se.

Krajowa Organizacja - LO (Landsorganisationen i Sverige) zrzesza obecnie 15 związków:

- Związek Pracowników Budowlanych (Svenska Byggnadsarbetareförbundet),
- Związek Elektryków (Svenska elektrikerförbundet),
- Związek Dozorców Nieruchomości (Fastighetsanställdas Förbund),
- Związek Grafików (Grafiska Fackförbundet Mediafacket),
- Związek Pracowników Handlu (Handelsanställdas Förbund)
- Związek Pracowników Hoteli i Restauracji (Hotell och Restaurang Facket, HRF),
- Związek Pracowników Komunalnych (Svenska Kommunalarbetareförbundet),
- Związek Pracowników Przemysłu Spożywczego (Svenska Livsmedelsarbetareförbundet),
- Związek Pracowników Przemysłu Metalowego (Industrifacket Metall),
- Związek Muzyków (Svenska Musikerförbundet),
- Związek Malarzy (Målareförbundet),
- Związek Pracowników Przemysłu Papierniczego (Svenska Pappersindustriarbetareförbundet),

- Związek Pracowników Usług i Komunikacji (SEKO, Facket för service och kommunikation),
- Związek Pracowników Przemysłu Leśnego i Drzewnego (Skogs- och Träfacket),
- Związek Pracowników Transportu (Svenska Transportarbetarförbundet)

Więcej informacji znajduje się na stronie internetowej:
www.lo.se.

Związki zawodowe pracowników często mają podpisany z pracodawcami tzw. układ zbiorowy pracy (Kollektivavtall). Każdy pracownik należący do związku zawodowego, w razie problemów z pracodawcą, ma prawo zwrócić się do przedstawiciela swego związku o pomoc. Zadaniem związków zawodowych jest działalność w interesie wszystkich pracowników i pomoc w sprawach indywidualnych.

Kasa bezrobocia

Większość kas bezrobocia istniejących dzisiaj w Szwecji została utworzona przez organizacje związków zawodowych. O tym, do której kasy bezrobocia pracownik ma prawo należeć, decyduje rodzaj i zakres jego pracy. Uzupełnieniem do tradycyjnych kas bezrobocia jest niezależna od innych organizacji kasa bezrobocia ALFA (Alfa-kassan). Należeć do niej mogą zarówno pracownicy, jak i pracodawcy. Jest ona otwarta dla wszystkich zawodów występujących na rynku pracy.

Głównym zadaniem kas bezrobocia jest administrowanie wypłat świadczeń z tytułu bezrobocia zgodnie z prawem o ubezpieczeniu od bezrobocia (Lag om arbetslösheftsförsäkring). Wypłaty otrzymują członkowie kas bezrobocia. Świadczenia są wypłacane maksymalnie za 5 dni w tygodniu.

Wysokość wypłaty miesięcznej z tytułu bezrobocia oblicza się na podstawie dochodów uzyskanych w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed utratą pracy. Stawka dzienna wynosi 80 procent wcześniejszej pensji pracownika.

Nie może ona jednak przekroczyć kwoty 680 SEK dziennie. Maksymalną stawkę dzienną otrzymuje ten, kto zarabiał wcześniej co najmniej 18.700 SEK miesięcznie, co oznacza miesięczną wypłatę z kasy bezrobocia w wysokości 14.960 SEK. Po potrąceniu podatku pracownik otrzyma wówczas około 10.450 SEK.

Aby uzyskać prawo do świadczeń opartych o wcześniejsze zarobki, należy być członkiem kasy bezrobocia przez okres co najmniej 12 miesięcy. Ten, kto nie spełnia tego warunku może otrzymać tzw. kwotę podstawową, która wynosi maksymalnie 320 SEK dziennie.

Okres wypłat świadczeń z tytułu bezrobocia wynosi 300 dni, za wyjątkiem pierwszych 5 tzw. karencyjnych, które nie są płatne. Pracownicy posiadający niepełnoletnie dzieci mogą uzyskać przedłużenie okresu wypłat o 150 dni. Od 201 dnia stawka dzienna jest obniżona do 70 procent wcześniejszej pensji.

BRUSZT & JONDAL REDOVISNINGSBYRÅ HB

- Pełna obsługa finansowa firm
- Pomoc w założeniu firmy
- Kontakt ze szwedzkimi oraz polskimi urzędami
- Tłumaczenia

Pracujemy w języku szwedzkim, polskim, angielskim i hiszpańskim.

Obsługujemy klientów elektronicznie na terenie całej Szwecji.

Styrmansgatan 5, 113 22 Stockholm

Tel.: 073 200 2343

Mail: bj@sirius22.se, bbruszt.iwc@gmail.com

Rozpoczynam pracę w Szwecji. Pracodawca powiedział, że nie powinienem zapisywać się do związków zawodowych. Czy to oznacza, że może wyrzucić mnie z pracy, jeśli zapiszę się do związków?

Pracodawca nie ma prawa zwolnić pracownika z powodu przynależności związkowej. Pracownik nie ma obowiązku informowania pracodawcy o tym, że należy do związku zawodowego. Niechęć pracodawcy do związków zawodowych wyrażona przez zniechęcanie pracownika do przynależności może być sygnałem, że nie przestrzega on prawa pracy.

Rejestracja własnej działalności

Osoby prowadzące własną działalność w Szwecji muszą posiadać tzw. F-skattebevis. Jest to dokument, z którego wynika, że dana osoba sama wpłaca zaliczkę na podatek oraz opłaty socjalne. Litera „F” oznacza przedsiębiorcę, od szwedzkiego słowa - „Företagare”.

Osoby fizyczne zamieszkające w Szwecji mogą być opodatkowane od dochodów z pracy najemnej lub prowadzenia własnej działalności.

Aby osobę fizyczną uznano za prowadzącą własną działalność gospodarczą, muszą zostać spełnione trzy warunki: samodzielność, nastawienie na zysk i trwałość.

Skatteverket (odpowiednik polskiego Urzędu Skarbowego) ocenia samodzielność na podstawie kilku czynników. Wymóg samodzielności oznacza najczęściej, że przedsiębiorca przyjmuje zlecenia od kilku różnych zleceniodawców i sam decyduje, jak się z nich wywiązać. Często wykorzystuje własny sprzęt i wyposażenie, a pracę wykonuje zazwyczaj we własnych lokalach.

Przed powięciem decyzji o rozpoczęciu własnej działalności gospodarczej należy rozważyć plusy i minusy takiego rozwiązania.

Do plusów należy zaliczyć: możliwość odliczenia od dochodu takich kosztów jak paliwo, podróże służbowe, a w przypadku pracy w domu, także część czynszu za mieszkanie.

Oznacza to niższe podatki. Jest się wówczas swoim własnym szefem i samemu można ustalać godziny pracy oraz wymiar urlopu.

Można się również ubiegać o zasiłki na tych samych zasadach, co osoba zatrudniona na etacie.

Do minusów trzeba zaliczyć niewątpliwie brak pewności uzyskania regularnego dochodu, obowiązek płacenia składek na fundusz emerytalny, a co najgorsze, ewentualne spory i procesy z nieuczciwymi klientami.

Własna działalność jest również związana z ryzykiem ekonomicznym wynikającym z konieczności ponoszenia kosztów za pomieszczenia, inwentarz, magazyny lub pracowników.

Obowiązkiem osoby samozatrudnionej jest zgłoszenie rozpoczęcia działalności w Skatteverket (odpowiednik polskiego Urzędu Skarbowego).

ABC przedsiębiorcy - Verksamt.se

Na stronie internetowej www.verksamt.se można znaleźć informacje dotyczące warunków rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej, które udostępnione zostały przez najważniejsze urzędy w Szwecji takie jak: Skatteverket (odpowiednik polskiego Urzędu Skarbowego), Bolagsverket (odpowiednik polskiego Urzędu Rejestracji Spółek) oraz Tillväxtverket (odpowiednik Agencji ds. Rozwoju Gospodarczego i Regionalnego).

Dzięki platformie verksamt.se możesz:

- stworzyć własny biznes plan;
- zarejestrować firmę jako pracodawca;
- wystąpić o F-skatt lub FA-skatt;
- opatentować nazwę firmy;
- zarejestrować się jako płatnik Moms (VAT);
- dokonywać wszelkich zmian organizacyjnych w firmie, np. dotyczących zmiany adresu, rejestracji współ udziałowców lub przekształcenia danej firmy, rozszerzenia zakresu jej działalności, itp.

Jak założyć firmę w Szwecji

Jeszcze do niedawna założenie firmy w Szwecji, wiązało się z obowiązkiem odwiedzenia lub wysłania różnych wniosków do co najmniej kilku urzędów.

Dziś, założenie firmy to prosta sprawa, wystarczy wejść na stronę internetową www.verksamt.se. Niezbędna do tego jest tylko e-legitymacja, którą otrzymuje się wraz z wcześniej wyrobionym Id-kort (patrz str.10).

Kilka wskazówek

Zanim założysz firmę, ważne jest, abyś się do tego właściwie przygotował. Zaplanuj dokładnie Twój nowy START, zrób biznesplan, zorientuj się, jak wygląda sytuacja na rynku i jak rozwija się konkurencja.

Rozejrzyj się za lokalem zanim go wynajmiesz, a następnie uważnie przeczytaj warunki umowy wynajmu.

Najważniejsze przy planowaniu założenia firmy jest opracowanie optymalnego budżetu. Jeśli wcześniej zarejestrowałś się jako bezrobotny w Arbetsförmedlingen, przez okres 6 miesięcy możesz otrzymywać pomoc finansową na rozwinięcie własnej działalności.

Przy planowaniu własnego biznesu kluczowe jest również wybranie odpowiedniej nazwy dla firmy. Nazwa ta może nawiązywać do oferowanych usług, Twojego imienia lub być zupełnie przypadkowa. Istotne jest jednak, by nie była taka sama, jak nazwa innej firmy, już działającej w tej samej branży lub by nie brzmiała jak nazwa jakiegoś produktu dostępnego już na rynku.

Jeśli chcesz użyć w nazwie nazwiska, to musi to być Twoje własne nazwisko.

Równie ważny jest marketing. Niemal niezbędnie jest utworzenie własnej strony internetowej, jej wypozycjonowanie oraz skuteczne zareklamowanie się, tak by potencjalni klienci dowiedzieli się o istnieniu Twojej firmy lub prowadzonej działalności.

Poza tym, nie zapomnij o ubezpieczeniu zarówno siebie, jak i firmy.

Pamiętaj, że Twoje prywatne ubezpieczenie nie dotyczy Twojej firmy!

Warto wiedzieć, że wyróżniamy kilka typów ubezpieczeń dla firm:

- Egendomsförsäkringar – odszkodowanie w przypadku włamania, pożaru lub zalania lokalu,
- Ansvarsförsäkringar – odszkodowanie w przypadku, gdy Twój firma musi zapłacić za jakąś powstałą szkodę,
- Avbrotsförsäkringar – odszkodowanie na wypadek, gdybyś nie mógł pracować dla swojej firmy przez dłuższy czas,
- Rättsskyddsförsäkringar – odszkodowanie na pokrycie kosztów usług adwokatów lub ewentualnych procesów,
- Kompanjonförsäkringar – odszkodowanie w przypadku, gdy Twój wspólnik poważnie zachoruje lub umrze.

Jaki rodzaj firmy wybrać i jak ją zarejestrować

1. Enskild näringssverksamhet - firma jednoosobowa

Jeśli zamierzasz sam prowadzić działalność gospodarczą, powinieneś założyć firmę jednoosobową. Nie potrzebujesz wówczas księgowego, a całą administrację możesz prowadzić sam.

Na początku jednak dobrze jest mieć kogoś, kto podpowie, jak ją prowadzić.

Żeby zarejestrować firmę jednoosobową, należy wysłać zgłoszenie do Skateverket (poprzez www.verksam.se). Otrzymasz wówczas potwierdzenie rejestracji firmy wraz z numerem organizacyjnym – Organisationsnummer.

W przypadku Enskild näringssverksamhet numer organizacyjny firmy jest taki sam jak Twój Personnummer. Przy pomocy tej samej strony możesz wystąpić o F-skatt i FA-skatt oraz zarejestrować siebie jako płatnika moms (VATu).

W przypadku działalności jednoosobowej nie ma obowiązku rejestracji firmy w Bolagsverket. Jeśli chcesz zachować prawa na wyłączność nazwy swojej firmy lub logotypu, dobrze jest się tam jednak zarejestrować. Rejestracja firmy w Bolagsverket (odpowiednik polskiego Urzędu Rejestracji Spółek) kosztuje 900 SEK. Można jej dokonać poprzez platformę www.verksam.se.

2. Aktiebolag - spółka akcyjna

Prywatną spółkę akcyjną możesz założyć sam lub z innymi udziałowcami. Wymagany minimalny wkład własny wynosi 50.000 SEK. Nazywany jest on kapitałem akcyjnym. Może nim być również wartość posiadanych/wnoszonych maszyn, urządzeń, sprzętu, itp. Jest to forma zabezpieczenia na wypadek powstały w przyszłości ewentualnych długów firmy.

Właściciele spółki akcyjnej muszą obowiązkowo powołać Zarząd oraz wybrać Głównego Dyrektora, określić zasady/regulamin funkcjonowania spółki, w którym należy jasno określić:

- kto wchodzi w skład zarządu;
- kto jest właścicielem akcji i firmy;
- jaka jest wartość akcji.

Spółkę akcyjną należy zarejestrować w Bolagsverket. Poprzez elektroniczną usługę e-tjänst na www.verksam.se (Mina sidor) należy wysłać zgłoszenie o rejestracji firmy. Koszt takiej usługi wynosi 1.900 SEK.

Z tej samej platformy wysydasz również zgłoszenie rejestracji firmy do Skateverket, otrzymujesz numer organizacyjny oraz rejestrujesz się jako pracodawca i płatnik moms. Na tej podstawie otrzymujesz decyzje w sprawie F-skattu.

Nawet jeśli nie zatrudniasz pracowników, a pracujesz w swojej firmie, traktowany jesteś przez Skateverket jako zatrudniony. Dlatego każdego miesiąca musisz zadeklarować swoją wypłatę, wniesć wszelkie opłaty pracownicze oraz zapłacić podatek dochodowy za pracowników (A-skatt).

Poprzez verksamt.se określasz także szacowany dochód firmy/zysk na cały rok, gdyż na jego podstawie zostaje określana wysokość podatku dochodowego spółki akcyjnej, którą będziesz musiał opłacać w Skateverket.

Księgowość spółki akcyjnej można prowadzić we własnym zakresie, warto jednak korzystać z pomocy księgowego lub przynajmniej z jego rad. W przypadku spółki akcyjnej o dużych obrotach obowiązkowe jest prowadzenia księgowości przez autoryzowanego księgowego.

3. Handelsbolag – spółka handlowa

Chcesz prowadzić firmę ze wspólnikiem, ale nie masz wystarczających środków, by założyć spółkę akcyjną?

Rozwiązaniem może okazać się powołanie spółki handlowej. Warunkiem rejestracji takiej działalności jest posiadanie co najmniej jednego wspólnika.

Rejestracja spółki handlowej w Bolagsverket (odpowiednik polskiego Urzędu Rejestracji Spółek) kosztuje 900 SEK i przebiega w taki sam sposób jak w przypadku spółki akcyjnej, czyli poprzez platformę verksamt.se. Podobnie jest z rejestracją firmy w Skateverket.

Jako współwłaściciel firmy, wszelkie decyzje związane z jej działalnością podejmujesz wraz ze swoim wspólnikiem/mi. Bardzo ważne jest, by idea prowadzenia firmy przez wszystkich współudziałowców była spójna.

Dobrze jest spisać umowę, w której warto określić role pełnione w firmie, zakres obowiązków oraz podział zysku. W takiej umowie trzeba przewidzieć konsekwencje wynikające z rezygnacji jednego ze współudziałowców z dalszego prowadzenia firmy.

W odróżnieniu od spółki akcyjnej, w przypadku problemów finansowych firmy, każdy ze współudziałowców spółki handlowej prywatnie odpowiada za powstałe szkody.

Księgowość firmy można prowadzić we własnym zakresie, warto jednak korzystać z pomocy księgowego lub przynajmniej z jego rad.

4. Kommanditbolag – spółka komandytowa

W przypadku spółki komandytowej obowiązują prawie takie same zasady prowadzenia firmy jak w spółce handlowej.

Zasadniczą różnicą jest to, że w spółce komandytowej jeden ze współwłaścicieli występuje jako inwestor Kommanditdelägare i ponosi odpowiedzialność jedynie za swój wkład finansowy.

W rezultacie w spółce komandytowej tylko jeden ze współwłaścicieli ponosi całą odpowiedzialność za podpisywane umowy i ewentualne długi. Nazywany jest on Komplementär.

Rejestracja spółki komandytowej w Bolagsverket (odpowiednik polskiego Urzędu Rejestracji Spółek) kosztuje 900 SEK i przebiega w taki sam sposób jak w przypadku spółki akcyjnej, czyli poprzez platformę verksamt.se. Podobnie jest z rejestracją firmy w Skateverket.

Przydatne adresy:

Arbetsförmedlingen (odpowiednik polskiego Urzędu Pracy) tel. 0771-416 416.

Więcej informacji w uproszczonym języku szwedzkim lub polskim znajdziesz na www.arbetsformedlingen.se.

Bolagsverket (odpowiednik polskiego Urzędu Rejestracji Spółek) tel. 060-18 40 00.

Więcej informacji w uproszczonym języku szwedzkim lub polskim znajdziesz na www.bolagsverket.se.

Försäkringskassan (odpowiednik polskiego ZUS-u)
tel. 0771-524 524 dla osób prywatnych,
tel. 0771-179 000 dla firm.

Więcej informacji w uproszczonym języku szwedzkim lub polskim znajdziesz na www.forsakringskassan.se.

Skatteverket (odpowiednik polskiego Urzędu Skarbowego)
tel. 0771-567 567.

Więcej informacji w uproszczonym języku szwedzkim lub polskim znajdziesz na <http://www.skatteverket.se>.

Kronofogden (urząd zajmujący się zadłużeniami)
tel. 0771-73 73 00, www.kronofogden.se.

Patent- och registreringsverket PRV (odpowiednik polskiego Urzędu Patentowego), tel. 08-782 25 00, www.prv.se

Służba zdrowia

Struktura służby zdrowia

Organizacja i zasady działania służby zdrowia w Szwecji różnią się od systemu funkcjonującego w Polsce. Stwarza to niekiedy wiele nieporozumień i problemów.

Szwedzką Służbę Zdrowia można podzielić na Opiekę Podstawową (Närsjukvård) i Opiekę Specjalistyczną (Specialistvård).

Opieka Podstawowa (Närsjukvård)

Przychodnia Rejonowa Vårdcentral (VC)

Przychodnia Lekarzy Domowych - Husläkarmottagning (HLM)

Przychodnia dla Kobiet w Ciąży - Mödravårdcentral (MVC)

Przychodnia dla Dzieci Zdrowych - Barnavårdcentral (BVC)

Otwarte Przychodnie Psychiatryczne - Psykiatricka

Öppenvårdsmottagningar (PÖVM)

Przychodnie Rehabilitacyjne - Rehabiliteringsmottagningar

Zakładowa Służba Zdrowia - Företaghålsvård (FHV)

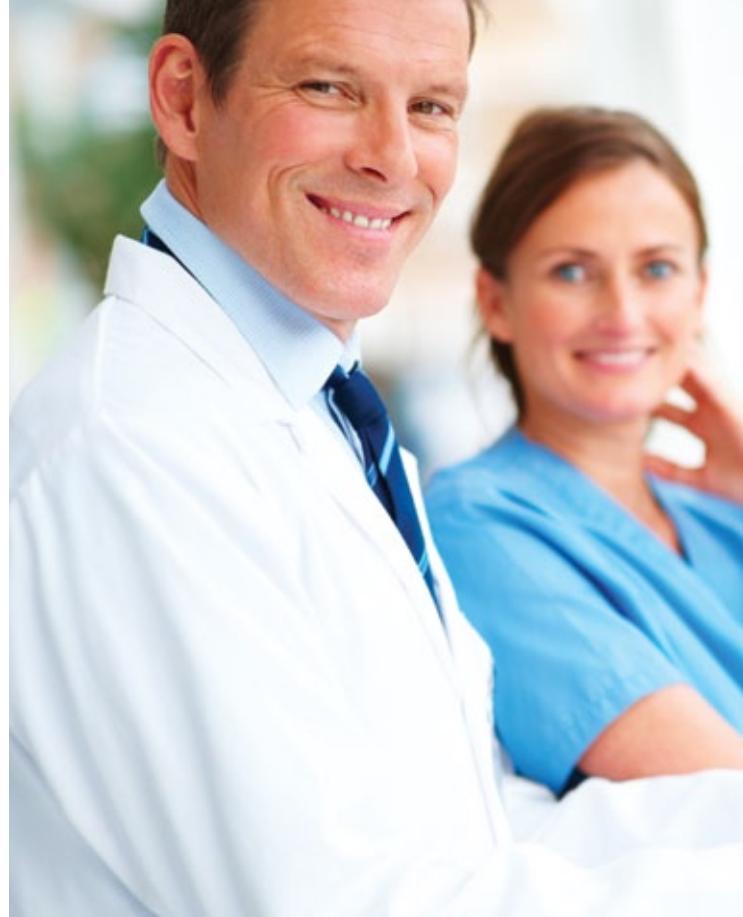
Przychodnie dla Młodzieży - Ungdomsmottagning

(do 24 roku życia, poradnictwo dotyczące problemów związanych ze współżyciem seksualnym)

Do Opieki Specjalistycznej (Specialistvård) – zaliczamy przychodnie z zakresu pozostałych specjalności, takich jak: Ginekologiczne, Urologiczne, Laryngologiczne, Gastrologiczne i Pediatryczne (Barnläkarmottagningar - BLM) - odpowiednik polskich Przychodni dla Dzieci Chorych.

Odrębnym działem opieki zdrowotnej jest Opieka Stomatologiczna – (Tandvård), w której obowiązują odmienne zasady i stawki odpłatności.

W obrębie Opieki Zdrowotnej wyróżnia się również jednostki zajmujące się Opieką Doraźną (Akutsjukvård). Są to:

- Rejonowe Punkty Pomocy Doraźnej (Närakut), do których zaliczamy Vårdcentraller (dyżurujące VC) i Husläkarmottagningar (HLM) - zajmujące się lżejszymi przypadkami;

- Szpitalne Punkty Pomocy Doraźnej (Sjukhus Akutmottagnin-
gar) - zajmujące się poważniejszymi przypadkami;

- Pogotowie (Ambulans) - zajmujące się najpoważniejszymi przypadkami.

Pogotowie dyżuruje 24h/dobę pod numerem telefonu 112.

Numer 112 jest używany tylko i wyłącznie do pilnych wezwań pogotowia, policji, bądź straży pożarnej na lądzie, w górzach, na jeziorach i morzu.

Numer 112 jest bezpłatny i aktywny z każdego telefonu, nawet zarejestrowanego w Polsce.

W przypadku nieuzasadnionego nadużycia można być pociągniętym do odpowiedzialności karnej.

Placówki opieki zdrowotnej dzielimy na:

- Państwowe, w których zawsze obowiązują podane poniżej zasady i opłaty. Podporządkowane są określonym województwom (Landsting).

Zaliczmy do nich niemal wszystkie szpitale (z nielicznymi wyjątkami w skali całego kraju) i większą część przychodni (choć i te coraz częściej ulegają prywatyzacji).

- Prywatne, w których podane poniżej zasady i opłaty obowiązują jedynie wówczas, gdy placówka te mają podpisany umowę ze szwedzką ubezpieczalnią, czyli posiadającą tzw. „Avtal med Försäkringskassa”. W pozostałych przypadkach pacjent ponosi opłatę samodzielnie.

Zaliczamy do nich niemal wszystkie placówki Opieki Stomatologicznej i pojedyncze szpitale.

Prywatne placówki, doskonale znane z Polski, gdzie pacjent ponosi całość opłat za badania z własnej kieszeni, występują w Szwecji bardzo rzadko.

Czas oczekiwania na wizytę lekarską

W niektórych województwach obowiązuje Gwarancja Usług Zdrowotnych - tzw. „Vårdgaranti”, mająca regulować maksymalny czas oczekiwania na wizytę lekarską. W Sztokholmie określana jest ona jako „Model 0-5-30-90”, co oznacza, że pacjent ma teoretycznie (w praktyce bywa różnie) gwarancję:

„0” - tego samego dnia kontakt z Vårdcentralen lub Husläkarmottagning lub też kontakt telefoniczny z „Doradztwem Przez Telefon” (Vårdguiden), tel. sztokholmski: 08-320 100,

„5” - w ciągu 5 dni wizyta u lekarza domowego lub w przychodni rejonowej,

„30” - w ciągu 30 dni wizyta u lekarza specjalisty bądź psychoterapeuty,

„90” - maksymalnie 90 dni do rozpoczęcia leczenia specjalistycznego, zaleconego przez badającego pacjenta lekarza specjalistę. Maximum 125 dni (po przejściu „etapów” „0”, „5” i „30”) licząc łączny czas od pojawienia się poważniejszego, wymagającego specjalistycznego leczenia problemu, do czasu rozpoczęcia jego leczenia.

Opieka nad dziećmi

Tuż po urodzeniu opiekę nad dziećmi sprawują Szpitalne Oddziały Noworodkowe lub Izby Porodowe (zwykle państwowe).

Do rozpoczęcia szkoły, w zakresie szczepień obowiązkowych i kontroli wzrostu/rozwoju dziecka, opieka zdrowotna sprawowana jest przez państwowie lub sprywatyzowane Barnavårdcentraler (BVC).

Leczenie prostych, nieskomplikowanych chorób odbywa się w Vårdcentraler (VC) i Husläkarmottagningar (HLM).

Barnläkarmottagningar (BLM) odpowiada natomiast za leczenie bardziej skomplikowanych przypadków, które jest prowadzone przez Specjalistów Chorób Dzieci i Młodzieży (Barnläkare). BLM udziela pomocy wówczas, gdy VC i HLM nie mają takich możliwości. W nagłych przypadkach, podobnie jak u dorosłych, pomocy dzieciom udziela Opieka Doraźna (Akutsjukvård).

Po rozpoczęciu nauki w szkole, do ukończenia 18-go roku życia, funkcje BLM przejmuje Szkolna Służba Zdrowia (Skolhälsavård), zazwyczaj państwową:

- Pielęgniarki Szkolne (Skolsköterskor) – nie w każdej szkole, zwykle dostępne kilka godzin w tygodniu,
- Lekarze Szkolni (Skolläkare) – zazwyczaj jedynie w specjalnych przychodniach.

Opieka szpitalna odbywa się wyłącznie po skierowaniu z Przychodni lub Opieki Doraźnej (także szpitalnej).

Wizyty domowe

W Szwecji niemal nie praktykuje się prywatnych wizyt domowych, ponieważ są bardzo drogie. Wizytę domową w ograniczonych, uzasadnionych przypadkach można jednak zamówić w placówkach państwowych: Vårdcentraler i Husläkarmottagningar. W praktyce jest to możliwe głównie w przypadku obłożenie chorych, leczonych w domu.

Opłaty za usługi zdrowotne

Do ukończenia 18 roku życia przysługuje „bezpłatna” opieka zdrowotna, obejmująca także obowiązkowe szczepienia profilaktyczne. Opieka stomatologiczna jest „bezpłatna” do ukończenia 19 roku życia.

Opieka zdrowotna jest również „bezpłatna” dla kobiet w ciąży (w zakresie związanym z ciążą).

W tym przypadku „bezpłatna” oznacza jednak pewne stałe opłaty za niektóre świadczenia.

Szwedzka służba zdrowia jest „częściowo odpłatna” dla wszystkich dorosłych, posiadających Personnummer (odpowiednik polskiego numeru PESEL). „Częściowo płatna” oznacza, że należy ponieść niezbyt wysokie, stałe opłaty za określone usługi lekarskie.

Forma „bezpłatna” i „częściowo płatna” oznacza, że wszyscy pacjenci płacą za wybrane usługi dokładnie taką samą kwotę, niezależnie od posiadanego obywatelstwa, bądź podejrzewanej choroby. W obydwiu formach nie obowiązują żadne zniżki (np. dla emerytów).

Wysokość opłat i zakres „bezpłatnych” usług może różnić się znacznie w różnych Landstingach.

Przykładowe koszty za wybrane usługi lekarskie dla osoby dorosłej w „państwowej” Służbie Zdrowia

350 SEK - za wizytę w szpitalu dla dorosłych,

120 SEK - za wizytę w szpitalu dla dzieci,

320 SEK - za wizytę w przychodni u Lekarza Specjalisty,

170 SEK - za wizytę w przychodni u Lekarza Specjalisty ze skierowaniem od Lekarza Domowego (Husläkare), bądź od Lekarza Ogólnego (Allmänläkare),

150 SEK - za wizytę u Lekarza Domowego (Husläkare),

150 SEK/dobę - za pobyt w szpitalu (wliczając koszt pobytu, żywienia, leczenia, badań, operacji itd.,

80 SEK/dobę - za pobyt w szpitalu, jeśli leczenie podlega bezpośrednio innej osobie niż lekarz (np. psycholog, dietetyczka, rehabilitant).

Osoby posiadające Personnummer objęte są tzw. Högkostnadsskydd. Högkostnadsskydd oznacza górną granicę wszystkich opłat poniesionych za leczenie i lekarstwa w ciągu roku bieżącego. Liczy się ją od pierwszej poniesionej opłaty w danym roku, np. od 3.04.2011 roku do 2.04.2012 roku. Nie obejmuje ona jednak opłat z tytułu Opieki Stomatologicznej dla dorosłych.

Opłaty za wizyty w przychodniach prywatnych

W skali kraju, ale nawet i w obrębie danej miejscowości, opłaty za wizyty w przychodniach prywatnych są bardzo zróżnicowane. W Sztokholmie ceny wahają się obecnie pomiędzy 500 a 1.500 SEK za wizytę (zwykle bez kosztów badań laboratoryjnych).

Pełne opłaty za pomoc lekarską dla osób nie posiadających uprawnienie do „bezpłatnej” i „częściowo odpłatnej” pomocy lekarskiej są w Szwecji wielokrotnie wyższe niż w Polsce!

Wizyta na Pogotowiu (Akuten) kosztuje ok. 1.800-2.000 SEK. Leczenie np. prostego złamania ręki (w tym wszystkie niezbędne badania, założenie gipsu, itd.) - nawet kilka tysięcy koron.

Nieskomplikowana operacja zapalenia wyrostka (prosty przebieg, parodniowy pobyt w szpitalu) to zazwyczaj koszt rzędu kilku-kilkunastu tysięcy koron.

Dla takich osób dobrym rozwiązaniem może być np. wykupienie w Polsce prywatnego ubezpieczenia zdrowotnego, obejmującego przynajmniej podstawowe leczenie w Szwecji. Koszty miesięczne takiego ubezpieczenia są bardzo zróżnicowane i zależą od wieku i stanu zdrowia ubezpieczanego.

W przypadku osób młodych i zdrowych, cena ubezpieczenia waha się w granicach 200-300 PLN miesięcznie. Czyli jednak dużo mniej, niż ewentualne opłaty poniesione za koszty leczenia, zwłaszcza szpitalnego.

Limity Hökostnadsskydd

1.800 SEK - za lekarstwa (istnieje wiele lekarstw, nawet tych na receptę, które nie wlicza się do tej kwoty),

900 SEK - za opłaty lekarskie (przychodnie, pogotowie, pobyt w szpitalu),

2.000 SEK - za urządzenia techniczne na receptę (np. kule, inhalatory, proste wózki, itd.),

1.400 SEK - za przewóz chorego za zgodą lekarza, np. dojazdy na niezbędne zabiegi

Koszty te mogą być odmienne w różnych Województwach (landstingach).

W przypadku rodzin wielodzietnych poniesione koszty na dzieci liczy się wspólnie. Granica Hökostanskydd jest więc taka sama dla jednego dziecka, jak dla wszystkich dzieci w rodzinie łącznie.

Przebywający tymczasowo

Prawo do opieki zdrowotnej ma absolutnie każda osoba przebywająca w Szwecji. Jednak prawo do „bezpłatnej” bądź „częściowo odpłatnej” opieki zdrowotnej posiadają jedynie osoby ubezpieczone w Szwecji, czyli osoby posiadające Personnummer.

Ewa Lucard
Dipl. med. Laserspecialist

JEST CZŁONKIEM SZWEDZKIEGO TOWARZYSTWA LASEROWEGO

**LA VIDA
LASER CLINIC**
SPECJALNE ceny i oferty 20 lat

Najnowsze na świecie osiągnięcie techniki laserowej w dziedzinie medycyny estetycznej, w celu rewelacyjnego odmładzania i regenerowania skóry

USUWAMY NAJNOWSZĄ TECHNIKĄ LASEROWĄ

- żenujące owłosienie • plamy pigmentowe, tatuaże
- czerwone naczynka krwionośne • zmiany skórne, znamiona, brodawki
- zmarszczki i blizny potrądzikowe

KOSMETYCZNY MAKE/UP

- brwi, kontury oczu i ust

MICRODERMABRACJA

- zabiegi oczyszczające i odmładzające twarz

Styrmansgatan 52
① Karlplatan - Stockholm

tel. 08-666 98 48
www.lavida.se

W przypadku osób przebywających czasowo w Szwecji i nie posiadających Personnummer (odpowiednik polskiego numeru PESEL), dostęp do „bezpłatnej” i „częściowo odpłatnej” pomocy zdrowotnej jest ograniczony i możliwy jedynie w sytuacji wymagającej naglej pomocy bądź leczenia.

Dotyczy to wypadków, urazów i nagłych zachorowań wymagających leczenia, które powinno być podjęte niezwłocznie, bez konieczności powrotu do kraju. Praktycznie więc obejmuje to np. grypę, anginę, zapalenie płuc, „grypę żołądkową”, zatrucia pokarmowe, itp.

Nie obejmuje to jednak diagnostyki i leczenia dawno istniejącego problemu, np.: diagnostyki skrzywienia kręgosłupa; dokuczliwej, ale niegroźnej alergii; znanej, choć nie ulegającej pogorszeniu choroby serca; itd.

„Bezpłatną” bądź „częściowo odpłatną” pomoc (nawet bardzo zaawansowaną, jak np. skomplikowany zabieg operacyjny), można uzyskać także w przypadku nagłego pogorszenia się groźnej i dawno istniejącej choroby - np. groźne pogorszenie się wieloletniej choroby serca.

„Bezplatna” czy „częściowo odpłatna” pomoc obejmuje również opiekę zdrowotną kobiet w ciąży (w tym np. nagły poród!) oraz opiekę pediatryczną (dla dzieci do ukończenia 18 roku życia).

Tylko lekarz może zadecydować, na ile rzeczywiście konieczne jest „bezpłatne” bądź „częściowo płatne” badanie/leczenie w ramach ograniczonej pomocy dla osób nieubezpieczonych w Szwecji. Jeśli taka decyzja zostanie rozpatrzona pozytywnie, to pacjentowi przysługuje również bezpłatna pomoc tłumacza. W praktyce, niestety, placówki opieki zdrowotnej mają kłopot z realizacją tego zadania.

Jeśli lekarz stwierdzi natomiast, że dany przypadek nie kwalifikuje do „bezpłatnego” bądź „częściowo odpłatnego” leczenia, wszelkie koszty trzeba będzie ponieść samodzielnie. Aby zminimalizować to ryzyko należy w szczególnych, skomplikowanych i drogich przypadkach leczenia zasięgnąć porady w miejscowym oddziale Forsäkringskassan (odpowiednik polskiego ZUS-u).

Warunkiem uzyskania „bezpłatnej” i „częściowo odpłatnej” pomocy jest posiadanie Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego (European Health Insurance Card).

W Polsce wydają ją placówki Narodowego Funduszu Zdrowia. Przysługuje ona wszystkim ubezpieczonym, zarejestrowanym bezrobotnym, uczącym się i dzieciom do końca 18-go roku życia (bez względu na stan zatrudnienia/ubezpieczenia rodziców/opiekunów).

Osoby nie posiadające Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego ponoszą pełne koszty badań i leczenia!

Jeśli natomiast pracujesz w Szwecji i jesteś tutaj ubezpieczony, a planujesz podróż w rodzinne strony, zamów kartę ze strony www.forsakringskassan.se/servicewebb/start.do?op=12011

Forsäkringskassan (odpowiednik polskiego ZUS-u) wyśle ją na Twój adres zameldowania w przeciągu 10 dni od daty złożenia zamówienia. Jeśli nie zdążysz odebrać karty przed wyjazdem, nie oznacza to wcale, że nie jesteś ubezpieczony. Zachowaj wszystkie rachunki kosztów poniesionych za leczenie, a po powrocie do Szwecji wyślij je do Forsäkringskassan, dostaniesz wówczas zwrot pieniędzy.

dr Mirosław Drapiński

Pediatra • Gastroenterolog • Endoskopista

Specjalista chorób dzieci i młodzieży

choroby przewodu pokarmowego,
endoskopia, gastroskopia i kolonoskopie,
także w narkozie

**Barnläkarmottagning
Skärholmen Centrum
Storholmsgatan 27, 1 tr
Tel/fax: 08-680 09 25**

Gabinet Stomatologiczny

W CENTRUM SZTOKOLMU - SLUSSEN

Dr Andrzej Korczyński
PRYWATNA KLINIKA

• leczenie zachowawcze • endodoncja • protetyka
• chirurgia • estetyka
• usuwanie kamienia • wybielanie

APARATURA DIAGNOSTYCZNA NAJNOWSZEJ GENERACJI

T-bana: SLUSSEN lub MEDBORGARPLATSEN Pendeltåg: STOCKHOLMS SÖDRA Högbergsgatan 30 A parter

Tel: 08-559 11 095 Mobil: 0762-180 900

www.eurotandkliniken.se

Czy otrzymujesz właściwą płacę?

- Związki zawodowe widzą zbyt często, że pracownicy z krajów innych niż Szwecja mają gorsze warunki pracy niż te, do których mają prawo.
- Czy dostajesz płacę, do której jesteś uprawniony? Czy twój czas pracy jest właściwy? Czy twoje środowisko pracy jest bezpieczne?
- Związki zawodowe mogą pomóc ci zdobyć informację o warunkach obowiązujących w twojej branży.
- Na www.lo.se znajdziesz informację i łączniki do związków zawodowych podzielonych według zawodów. Możesz również skontaktować się z nami za pośrednictwem polskiego konsulatu.

Świadczenia społeczne

Niezależnie od tego czy jesteśmy zatrudnieni czy prowadzimy własną działalność gospodarczą, mamy równe prawo do ubiegania się o świadczenia rodzinne. Warto tego dopilnować, gdyż w Szwecji takie świadczenia są zdecydowanie wyższe niż w Polsce.

Przepisy zalecają koordynację świadczeń wypłacanych między różnymi krajami Wspólnoty. W związku z tym, rodzina nigdy nie może być pozbawiona takich świadczeń albo otrzymywać podwójnej wypłaty.

Pierwszym płatnikiem tych świadczeń jest zawsze jeden kraj, ale jeśli te świadczenia są wyższe w drugim kraju, to ten drugi kraj wypłaca odpowiedni dodatek. To znaczy, że rodzina osoby pracującej na własny rachunek lub zatrudnionej w Szwecji z reguły dostaje w sumie najwyższe świadczenie zagwarantowane prawem szwedzkim.

Kiedy Szwecja jest pierwszym płatnikiem zasiłku na dziecko

Szwecja wypłaca zasiłek na dziecko jako pierwszy kraj, jeżeli:

1. wszyscy członkowie rodziny mieszkają w Szwecji,
2. jedno z rodziców pracuje w Szwecji, drugie pracuje w Polsce, a dziecko mieszka w Szwecji,
3. jedno z rodziców pracuje w Szwecji, drugie nie pracuje w Polsce, a dziecko mieszka w Szwecji lub w Polsce.

Kiedy Szwecja jest drugim płatnikiem zasiłku na dziecko, tzn. dopłaca dodatek do zasiłku wypłacanego w Polsce

Jedno z rodziców pracuje w Szwecji, drugie pracuje w Polsce, a dziecko mieszka w Polsce.

Przykład: *Jerzy podejmuje pracę w Szwecji. Jego żona - Ania pracuje i mieszka w Polsce razem z ich dzieckiem.*

Polska jest w tym przypadku pierwszym płatnikiem zasiłku rodzinnego. Ania dostaje zasiłek według polskiej stawki w Polsce, a Szwecja dopłaca różnicę między polskim a szwedzkim zasiłkiem.

Wysokość zasiłku

Zasiłek na dziecko w Szwecji wynosi obecnie 1.050 SEK. W przypadku posiadania dwójki dzieci przysługuje „premia” w wysokości 150 SEK tzn. razem 2.250 SEK, a w przypadku posiadania trojga dzieci przysługuje „premia” w wysokości 604 SEK, tzn. razem 3.754 SEK.

Kto może podejmować wypłaty

1. Jeżeli oboje rodzice pracują w Szwecji zasiłek otrzymuje matka;
2. Jeśli jedno z rodziców pracuje w Szwecji a drugie w Polsce, to zasiłek (dodatek) wypłacany jest osobie pracującej w Szwecji;
3. Jeśli ojciec pracuje w Szwecji, a matka nie pracuje w Polsce, to zasiłek otrzymuje matka;
4. Jeśli matka pracuje w Szwecji, a ojciec nie pracuje w Polsce, to zasiłek otrzymuje matka.

Łatwiej jest otrzymywać wypłaty na konto w banku szwedzkim. W tym celu rodzice dziecka mogą podpisać formularz FK5159, uprawniający ojca do otrzymywania wypłat zasiłku w Szwecji.

Od kiedy przysługuje zasiłek na dziecko w Szwecji

Zasiłek na dziecko według stawki szwedzkiej przysługuje rodicom od pierwszego dnia podjęcia pracy na własny rachunek, bądź zatrudnienia w Szwecji, pod warunkiem, że dziecko nie ukończyło 16 roku życia. Jest on wypłacany „wstecznie”.

Jak się ubiegać o wypłatę zasiłku

Podejmując pracę na własny rachunek czy też posiadając zatrudnienie w Szwecji, należy samemu zarejestrować się w lokalnym oddziale Försäkringskassan (odpowiednik polskiego ZUS-u). Wypełniając blankiet zgłoszenia należy w odpowiedniej rubryce wpisać dane współmałżonka, bądź partnera oraz dzieci.

Jeżeli dziecko ma Personnummer (odpowiednik polskiego numeru PESEL), to Försäkringskassan (odpowiednik polskiego ZUS-u) sama automatycznie załatwi dalsze formalności.

Jeżeli dziecko i drugie z rodziców mieszkają w Polsce konieczne jest dostarczenie:

1. aktu urodzenia dziecka (dzieci) lub kserokopię aktu uwierzytelionego przez instytucję wystawiającą dokument,
2. aktu małżeństwa lub kserokopię aktu uwierzytelionego przez instytucję wystawiającą dokument,
3. poświadczenie zameldowania dla wszystkich członków rodziny.

Jest to ważne w przypadku, kiedy rodzice nie mają ślubu.

Försäkringskassan (odpowiednik polskiego ZUS-u) wydaje następnie formularz z tzw. serii „E400”, który należy wypełnić i odesłać do odpowiedniego urzędu w Polsce. Försäkringskassan odsyła formularz do Polski, lecz wnioskujący może to zrobić osobiście. Wypełniony formularz jest przesyłany do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej funkcjonującego w województwie, w którym mieszka rodzina, na którejświadczenie się należy. Ośrodki Polityki Społecznej w ciągu trzech miesięcy weryfikują nadesłane wnioski i odsyłają je z powrotem do Szwecji.

Ubiegający się oświadczenie nie ponosi przy tym żadnych kosztów.

Zasiłek opiekuńczy na zdrowe dziecko

Zasiłek na opiekę na zdrowe dziecko daje rodzicom możliwość opieki nad dzieckiem (zamiennie do wykonywanej pracy) przez 480 dni. Każde z rodziców posiadających wspólną opiekę nad dzieckiem ma prawo do połowy tego okresu. Zasiłek ten trzeba jednak wykorzystać do momentu ukończenia przez dziecko 8-go roku życia lub pierwszej klasy szkoły podstawowej.

Jedno z rodziców może zrezygnować ze swoich dni na korzyść drugiego, za wyjątkiem 60 dni, za które wynagrodzenie jest równe wynagrodzeniu chorobowemu.

Osoby samotnie wychowujące dzieci mają prawo do wszystkich dni. Dla dzieci urodzonych przed 2002 r. istnieją inne przepisy, o których można się dowiedzieć w Försäkringskassan.

Wysokość zasiłku opiekuńczego na zdrowe dziecko

Zasiłek opiekuńczy kompensuje częściowo stratę zarobku. Jest on opodatkowany tak jak inne dochody i uprawnia do emerytury. Wysokość zasiłku w ciągu 390 z 480 dni jest na poziomie wynagrodzenia chorobowego, tzn. wynosi 80 procent dochodu będącego podstawą do naliczania chorobowego (sjukpenninggrundande inkomsten SGI) po przemnożeniu go przez 0,97.

Osoby nie posiadające żadnego dochodu otrzymują wynagrodzenie według najniższej stawki.

Pozostałe 90 dni to dni o najwyższej stawce. W tym czasie wysokość zasiłku wynosi 180 SEK dziennie za dzieci urodzone po 30 czerwca 2006 roku. Za dzieci urodzone wcześniej najwyższa wysokość zasiłku wynosi 60 SEK dziennie. Pierwsze 180 dni zasiłku opiekuńczego są to dni z wynagrodzeniem na poziomie wynagrodzenia chorobowego.

Aby je uzyskać należy przez minimum 240 dni przed urodzeniem dziecka mieć dochód powyżej 180 SEK dziennie. W przeciwnym wypadku zasiłek opiekuńczy jest wypłacany według najwyższej stawki tzn. 180 SEK dziennie. Pozostałe 210 dni (390 -180) z wynagrodzeniem na poziomie wynagrodzenia chorobowego nie jest uzależnione od wcześniejszych dochodów. Każde z rodziców ma „zarezerwowane” 60 dni z wynagrodzeniem na poziomie wynagrodzenia chorobowego. Tych dni nie można przekazać drugiemu z rodziców.

W jaki sposób jest wypłacany zasiłek opiekuńczy na zdrowe dziecko

Zasiłek opiekuńczy można mieć wypłacony za cały, trzy czwarte, połowę, jedną czwartą lub jedną ósmą dnia.

Zasiłek jest wypłacany jedynie za czas spędzony z dzieckiem.

Nie można więc jednocześnie pracować lub studiować.

Warto też wiedzieć, że aby otrzymać całodzienny zasiłek za dni wolne od pracy (sobota, niedziela, święta) należy również pobrać całodzienny zasiłek za 1 dzień pracy przed lub po tym okresie. To dotyczy przypadku gdy rodzice ubiegają się o zasiłek za okres 4 dni lub mniej. Oznacza to, że można otrzymać zasiłek na poziomie wynagrodzenia chorobowego lub według najniższej stawki również za dni wolne od pracy. Dwoje rodziców nie może pobierać zasiłku opiekuńczego jednocześnie na to samo dziecko, ale każde z nich może pobrać np. zasiłek za pół dnia na to samo dziecko. Obydwóje rodzice mogą tego samego dnia spędzać czas z dzieckiem lub otrzymać zasiłek na różne dzieci.

Jak to wygląda w praktyce pokazuje przykład: *Jerzy przyjeżdża z Polski i podejmuje pracę w Szwecji. Jego żona Alicja pracuje w Polsce i mieszka razem z ich dzieckiem. Jerzy bierze wolne z pracy i jedzie na miesiąc do Polski, aby zająć się dzieckiem. Ze Szwecji otrzymuje on zasiłek opiekuńczy na opiekę nad zdrowym dzieckiem za 30 dni w wysokości np. 15.000 SEK przed podatkiem. Alicja nie ma prawa do zasiłku opiekuńczego ze Szwecji ponieważ pracuje w Polsce i tym samym podlega polskiemu systemowi ubezpieczeń. Jeśli Alicja nie pracowała w Polsce, to mogłyby otrzymać szwedzki zasiłek opiekuńczy według najwyższej stawki. Alicja nie może też otrzymywać szwedzkiego zasiłku na dziecko. Taki zasiłek przysługuje jednak Jerzemu, ale muszą oni razem podpisać zgodę na pobieranie przez Jerzego zasiłku na dziecko w Szwecji. Jeżeli Alicja otrzymuje co miesiąc zasiłek na dziecko w Polsce w wysokości np. 101 SEK to w Szwecji co miesiąc Jerzy otrzymuje 949 SEK. Jest to dopłata wynikająca z różnicą między zasiłkiem szwedzkim (1.050 SEK na jedno dziecko) oraz polskim (101 SEK). Za 30 dni opieki nad dzieckiem w Polsce Jerzy otrzyma 1.5000 SEK brutto, czyli razem za ten miesiąc Försäkringskassan (odpowiednik polskiego ZUS-u) wypłaci mu 15.949 SEK (16.050 - 101). Od 15.000 SEK Jerzy będzie musiał zapłacić podatek w Szwecji.*

Inny przykład: *Marek pracuje w Szwecji, a jego żona Monika mieszka z dziećmi w Polsce. Monika nie pracuje. Marek otrzymuje co miesiąc zasiłek na dzieci w Szwecji, a oprócz tego obydwie rodzice mogą pobierać zasiłek opiekuńczy na opiekę nad zdrowym dzieckiem według wcześniej opisanych zasad z tym, że Monika może jedynie uzyskać zasiłek według najniższej stawki.*

Zasiłek z powodu choroby dziecka

Jeśli dziecko do 12 roku życia rozchoruje się, rodzic ma prawo pozostać w domu, aby się nim opiekować. Zasiłek wypłaca wówczas Försäkringskassan.

Jeśli dziecko jest w wieku od 12 do 16 roku życia, rodzic ma prawo do zwolnienia i zasiłku tylko w szczególnych sytuacjach.

W przypadku bardzo chorych dzieci, rodziców obowiązują inne zasady regulujące prawo do zasiłku.

Dodatkowe informacje zawarte są w broszurze wydanej przez Försäkringskassan (odpowiednik polskiego ZUS-u): „Familjeförmaner inom EU” lub bezpośrednio w specjalnym oddziale Försäkringskassan - EU kontor tel. centrala: 0771 524012, codziennie w godz. od 10.00 do 12.00.

Zasady otrzymywania rent i emerytur w Polski

Renty i emerytury podlegające koordynacji wspólnotowej

Obywatele polskich obowiązuje wspólnotowy porządek prawnny w zakresie przepisów dotyczących rent i emerytur.

Osoby zamieskałe za granicą w państwach członkowskich Unii Europejskiej, które były ubezpieczone i pracowały tylko w Polsce oraz/lub w krajach wspólnoty, a mieszkają w Polsce lub w którymś z państw członkowskich, mogą ubiegać się o polskie świadczenia emerytalno-rentowe, jeśli spełnią warunki wymagane do nabycia prawa do świadczeń wynikające z polskich przepisów emerytalno-rentowych.

Przepisy wspólnotowe o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego obowiązują we wszystkich państwach członkowskich i mają pierwszeństwo przed regulacjami krajowymi, nawet jeśli krajowe regulacje pozostają w sprzeczności ze wspólnotowymi regulacjami prawnymi.

Podstawowe przepisy prawne w zakresie rent i emerytur podlegających koordynacji wspólnotowej

Zasada koordynacji wspólnotowej

Do podstawowych zasad wspólnotowej koordynacji systemów rent i emerytur należy zasada równego traktowania. Zgodnie z tą zasadą obywatele państw członkowskich UE podlegają obowiązkom i korzystają z praw wynikających z ustawodawstwa każdego państwa członkowskiego na tych samych warunkach, co obywatele tego państwa.

Zgodnie z tą ustawą, obywatel polski, ubiegający się o emeryturę lub rentę z tytułu ubezpieczenia w Szwecji, powinien być traktowany przez instytucję szwedzką tak samo jak obywatele szwedzcy. Dotyczy to zarówno warunków nabycania prawa do świadczeń, zasad ich przyznawania, ustalania ich wysokości, jak i trybu ich wypłaty.

Zasada sumowania okresów ubezpieczenia lub zamieszkania

Zgodnie z tą zasadą, przy ustalaniu prawa i obliczaniu wysokości emerytur i rent przysługujących na podstawie jednego państwa członkowskiego, uwzględniane są okresy ubezpieczenia (pracy) lub okresy zamieszkania przebyte na terytorium każdego innego państwa członkowskiego.

Jeśli zatem osoba ubiegająca się o przyznanie emerytury lub renty, w jednym państwie członkowskim ma zbyt krótki okres ubezpieczenia (pracy), niewystarczający do nabycia uprawnień do świadczeń na podstawie wewnętrznych przepisów tego państwa, do okresów ubezpieczenia (pracy) może doliczyć sobie okresy ubezpieczenia (pracy) lub okresy zamieszkania przebyte w innych krajach członkowskich.

Zasada zachowania praw nabytych

Zgodnie z tą zasadą, emerytury i renty nabyte na podstawie prawa jednego lub kilku państw członkowskich nie mogą zostać obniżone, zmienione, zawieszone lub uchycone z tego powodu, że osoba uprawniona do tych świadczeń przebywa na terytorium innego państwa członkowskiego niż państwo zobowiązane do wypłaty świadczeń.

Jeśli ustawodawstwo jednego z państw członkowskich przewiduje wypłacanie dodatku do emerytury lub renty wyłącznie

osobom zamieszkałym w tym państwie, dodatek taki będzie wypłacany również osobom zamieszkałym w każdym innym państwie członkowskim.

Zasadą zachowania praw nabytych związana jest zasada transferu świadczeń, zgodnie z którą emerytury i renty przysługujące z instytucji ubezpieczeniowej danego państwa osobom uprawnionym, zamieszkałym w innym państwie członkowskim, mogą być przekazywane do państwa zamieszkania świadczeniobiorcy.

Zgodnie z tą zasadą, polska instytucja ubezpieczeniowa (ZUS, KRUS, MON, MSWiA, MS) zobowiązana jest przekazywać polską emeryturę lub rentę osobie uprawnionej, zamieszkałej np. w Szwecji.

Posiadanie obywatelstwa innego państwa członkowskiego, czy też zamieszkiwanie w innym państwie członkowskim niż w tym, gdzie się ubiegamy o świadczenia nie może stanowić przeszkody dla nabycia prawa do emerytury i renty.

W odniesieniu do osób, które posiadają okresy ubezpieczenia lub zamieszkania w dwóch lub więcej państwach członkowskich, instytucja każdego z państw, w których zostały przebyte te okresy, ustala uprawnienia do emerytury lub renty, jeżeli okres ubezpieczenia lub zamieszkania w danym państwie wynosi co najmniej 1 rok.

Przekazywanie polskich emerytur i rent realizowane jest bezpośrednio drogą bankową lub pocztową. Świadczenia wypłaca się na wniosek osoby uprawnionej, osobie przez nią upoważnionej do odbioru, zamieszkałej w Polsce lub na rachunek bankowy emeryta w Polsce.

ZUS przeprowadza kontrolę istnienia dalszego prawa świadczeniobiorców do pobierania świadczeń. W tym celu okresowo przesyła emerytom i rencistom zamieszkałym za granicą (do wypełnienia i własnoręcznego podpisania) formularz „Poświadczenie życia i zamieszkania”, który należy podpisać przed Konsulem lub osobą zaufaną publicznego (np. notariuszem, urzędnikiem socjalnym, itp.).

Świadczeniobiorca zamieszkały za granicą w państwie członkowskim obowiązany jest informować jednostkę organizacyjną ZUS przekazującą mu emeryturę lub rentę o każdorazowej zmianie miejsca zamieszkania oraz o wszystkich okolicznościach mających wpływ na prawo lub wysokość świadczeń.

Kogo dotyczą przepisy prawne w zakresie rent i emerytur

W przypadku gdy przepisy prawne jednego z państw członkowskich przewidują przyznawanie emerytury lub renty cudzoziemcom w innej wysokości niż obywatelom tego państwa, obywatel polski ubiegający się o emeryturę lub rentę z tego państwa może powołać się bezpośrednio na zasadę równego traktowania, określoną w art. 3 rozporządzenia 1408/71. Oznacza to konieczność pominięcia przez instytucję właściwego państwa członkowskiego stosowania krajowych przepisów dyskryminujących osobę posiadającą obywatelstwo polskie i w efekcie konieczność przyznania emerytury lub renty w takiej samej wysokości, jak obywatelom tego państwa.

Jakie dokumenty należy dołączyć do wniosku

Osoba zainteresowana uzyskaniem emerytury lub renty zgłasza wniosek w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych zgodnie z zasadami określonymi w polskich przepisach emerytalno-rentowych.

Wniosek o świadczenia powinien być złożony na krajowych formularzach obowiązujących w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych.

ZUS Rp-1 – „Wniosek o emeryturę – rentę z tytułu niezdolności do pracy”

ZUS Rp-2 – „Wniosek o rentę rodzinną”.

Do wniosków krajowych powinien być dołączony formularz unijny E 207 PL „Informacje dotyczące przebiegu ubezpieczenia osoby ubezpieczonej”.

Formularze te są dostępne we wszystkich jednostkach organizacyjnych ZUS lub na stronie internetowej www.zus.pl

Oddział ZUS zajmujący się rozpatrywaniem wniosków emerytalnych osób mieszkających w Szwecji to:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział Wojewódzki w Szczecinie, Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych,
ul. Matejki 22, 70-530 Szczecin,

Numer telefonu: + 48 (91) 810-18-02/04/08/11/14/17

Życie w Szwecji

Podwójne obywatelstwo

Czy warto ubiegać się o szwedzkie obywatelstwo? Ile ono kosztuje? Jakie korzyści niesie ze sobą naturalizacja?

Odpowiedź na te i wiele innych pytań można znaleźć na stronie internetowej Szwedzkiego Urzędu Migracyjnego - www.migrationsverket.se.

Obywatelem Szwecji można zostać m.in. poprzez naturalizację, narodziny, adopcję, itd.

Wniosek o nadanie obywatelstwa szwedzkiego mogą złożyć tylko te osoby, które już wcześniej uzyskały pozwolenie na pobyt stały w tym kraju (permanent uppehålltillstånd).

Osoba będąca w związku z obywatelem Szwecji i mieszkająca razem z nim dwa lata może złożyć podanie już po trzech latach, uchodźcy i osoby nie posiadające innego obywatelstwa po czterech latach, a pozostałe osoby po pięciu latach zamieszkania.

Dla osób, które uzyskały pozwolenie zanim przyjechały do kraju czas ten liczyony jest od momentu ich przyjazdu do Szwecji. Osoby wyjeżdżające na dłuższy czas ze Szwecji muszą ponownie ubiegać się o pozwolenie na pobyt.

Jeśli osoba, która ubiega się o obywatelstwo szwedzkie przybyła do Szwecji w ramach kontraktu pracy, jako student, badacz naukowy, nauczyciel, artysta, sportowiec, bądź muzyk, nie może doliczyć sobie tego czasu do okresu zamieszkania. Dotyczy to również osób, które pracują w ambasadach lub konsulatach innych krajów w Szwecji.

Wniosek o nadanie obywatelstwa szwedzkiego mogą złożyć osoby które ukończyły 18 lat. Osoby niepełnoletnie mogą ubiegać się o nadanie obywatelstwa szwedzkiego razem z rodzicami.

Wyjątek stanowią:

- dzieci, które mają mamę lub tatę pochodzenia szwedzkiego mogą zostać obywatelem szwedzkim jeśli rodzice złożą o to podanie;
- dzieci poniżej 15 roku życia, które otrzymały pozwolenie na pobyt stały, mogą otrzymać szwedzkie obywatelstwo bez względu na to, ile czasu mieszkały w Szwecji;
- osoby między 15 a 18 rokiem życia mogą otrzymać obywatelstwo szwedzkie już po trzech latach zamieszkania w Szwecji.

Od dnia 1 lipca 2001 roku możliwe jest posiadanie podwójnego obywatelstwa, to znaczy zachowanie obywatelstwa polskiego gdy ubiegamy się o szwedzkie.

Korzyści jakie daje nam obywatelstwo szwedzkie to możliwość:

- głosowania w wyborach do parlamentu szwedzkiego,
- pracy w zawodzie policjanta,
- pracy w siłach zbrojnych,
- pracy w służbie bezpieczeństwa.

Wniosek o nadanie obywatelstwa

Czas oczekiwania na rozpatrzenie wniosku o nadanie obywatelstwa przeważnie trwa od 1 do 6 miesięcy.

Aby wniosek został przyjęty należy:

- razem z wnioskiem wysłać swój paszport,
- pamiętać o dokładnym wypełnieniu i podpisaniu wniosku oraz dołączeniu dowodu wpłaty,
- wysłać personbevis „Ansökan om svenska medborgarskap”.

Naturalizacja

Obywatelem szwedzkim przez naturalizację można zostać poprzez złożenie wniosku o nadanie obywatelstwa szwedzkiego.

Wtedy jednak konieczne jest wypełnienie takich warunków jak:

- umiejętność potwierdzenia swojej tożsamości (posiadać polski paszport, dowód osobisty lub otrzymać potwierdzenie od bliskiej rodziny),
- mieć skończone 18 lat,
- posiadać zezwolenie na pobyt stały lub na czas nieokreślony w Szwecji,
- postępować zgodnie z prawem.

Podczas rozpatrywania sprawy, pracownik urzędu emigracyjnego ma prawo dostępu do informacji objętych ochroną od następujących urzędów:

- kancelarii komorniczej (informacja o długach),
- zakładu ubezpieczeń społecznych (informacja o długach alimentacyjnych),
- centralnego rejestru skazanych (czy dana osoba popełniła przestępstwo lub była podejrzana o przestępstwo),
- służb bezpieczeństwa i tajnej policji.

Podczas rozpatrywania wniosku zwraca się również uwagę na postępowanie oraz integrację społeczną danej osoby, czy nie dopuściła się ona czynów niezgodnych z prawem i czy przestrzega przepisów obowiązujących w Szwecji.

Jeśli dana osoba popełniła przestępstwo, to może nadal ubiegać się o obywatelstwo szwedzkie. Warunkiem jest jednak przeszczekanie pewnego czasu, który uzależniony jest od tego, jak poważne było to przestępstwo. Taki czas nazywany jest okresem karencyjnym i jest licząny od momentu popełnienia przestępstwa.

Koszty wniosku o szwedzkie obywatelstwo:

Złożenie wniosku o naturalizację – 1.500 SEK

Zgłoszenie – od 175 do 475 SEK w zależności od rodzaju sprawy.

Opłaty dokonuje się na konto pocztowe Urzędu Migracyjnego. Zgłoszenia o nadanie obywatelstwa szwedzkiego można złożyć w najbliższym Urzędzie Migracyjnym lub poprzez stronę internetową www.migrationsverket.se/info/1957.html, bądź wysłać na adres: Migrationsverket, Medborgarskapsenhet 1, 601 70 Norrköping, Fax: 011-15 66 91, Telefon : 0771-19 44 00

Małżeństwo

Małżeństwo i zarejestrowany związek partnerski

Osoby pragnące zawrzeć związek małżeński muszą być wolne od okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa przewidzianych w prawie szwedzkim.

W związku z tym powinny złożyć w Skatteverket (odpowiednik polskiego Urzędu Skarbowego) podanie o stwierdzenie braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa.

Skatteverket wysyła stosowne zaświadczenie, które należy przedstawić osobie uprawnionej do udzielenia ślubu.

Związek małżeński zawarty w Szwecji uznawany jest za ważny przez większość krajów. Istnieją jednak pewne wyjątki i dlatego osoba pochodząca z innego kraju powinna skontaktować się z ambasadą swojego kraju w celu uzyskania bliższych informacji.

Stwierdzenie braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa

Prawo szwedzkie wymienia następujące okoliczności wyłączające zawarcie małżeństwa:

- wiek – osoby w wieku poniżej 18 lat nie mogą zawrzeć związku małżeńskiego bez wymaganego zezwolenia,
- pokrewieństwo – osoby blisko ze sobą spokrewnione, jak rodzeństwo lub rodzice i dzieci, nie mogą zawrzeć związku małżeńskiego,
- osoba, która pozostaje w związku małżeńskim lub zarejestrowanym związku partnerskim nie może zawrzeć nowego związku.

Stwierdzenie braku okoliczności wyłączających zarejestrowanie związku partnerskiego

W wypadku rejestracji związku partnerskiego, poza wyżej wymienionymi okolicznościami, przynajmniej jeden z partnerów musi przebywać na stałe w Szwecji i być obywatelem Szwecji, Danii, Holandii, Islandii lub Norwegii. Gdy ten warunek nie jest spełniony, konieczne jest, aby jeden z partnerów mieszkał w Szwecji przynajmniej od dwóch lat.

Zaświadczenie o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa za granicą

Zaświadczenie o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa za granicą wydaje obywatelom Polskim Urząd Stanu Cywilnego właściwy według miejsca zamieszkania w Polsce. W takim wypadku kontroluje się zdolność prawną do zawarcia małżeństwa oraz tożsamość tylko obywatela Szwecji. Należy pamiętać, że dane dotyczące przyszłego małżonka trzeba potwierdzić odpowiednim dokumentem, np. kopią paszportu. Osoba zawierająca małżeństwo za granicą jest zobowiązana powiadomić Urząd Skarbowy o tym zdarzeniu, na przykład poprzez przesłanie kopii aktu ślubu.

Podanie o stwierdzenie braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa w Szwecji

W celu złożenia podania o stwierdzenie braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa w Szwecji należy wypełnić formularz SKV 7680, natomiast za granicą – formularz SKV 7881. Formularze można zamówić na stronie internetowej Skatteverket www.skatteverket.se lub w automatycznym biurze obsługi pod numerem: 020-567 000.

Razem z zamówionym formularzem otrzymuje się również formularz „Anmälan om makars namn” („Zgłoszenie nazwiska małżonków”).

Kto jest upoważniony do udzielania ślubów lub rejestrowania związków partnerskich?

Ślubu może udzielić:

- duchowny Kościoła Szwedzkiego (Svenska kyrkan),
- osoba wyznaczona przez Agencję Usług Prawnych, Administracyjnych i Finansowych (Kammarkollegiet) do udzielania ślubów w innych związkach wyznaniowych,
- sędzia sądu rejonowego,
- osoba wyznaczona przez urząd wojewódzki,
- niektórzy pracownicy ambasad lub duchowni pracujący za granicą.

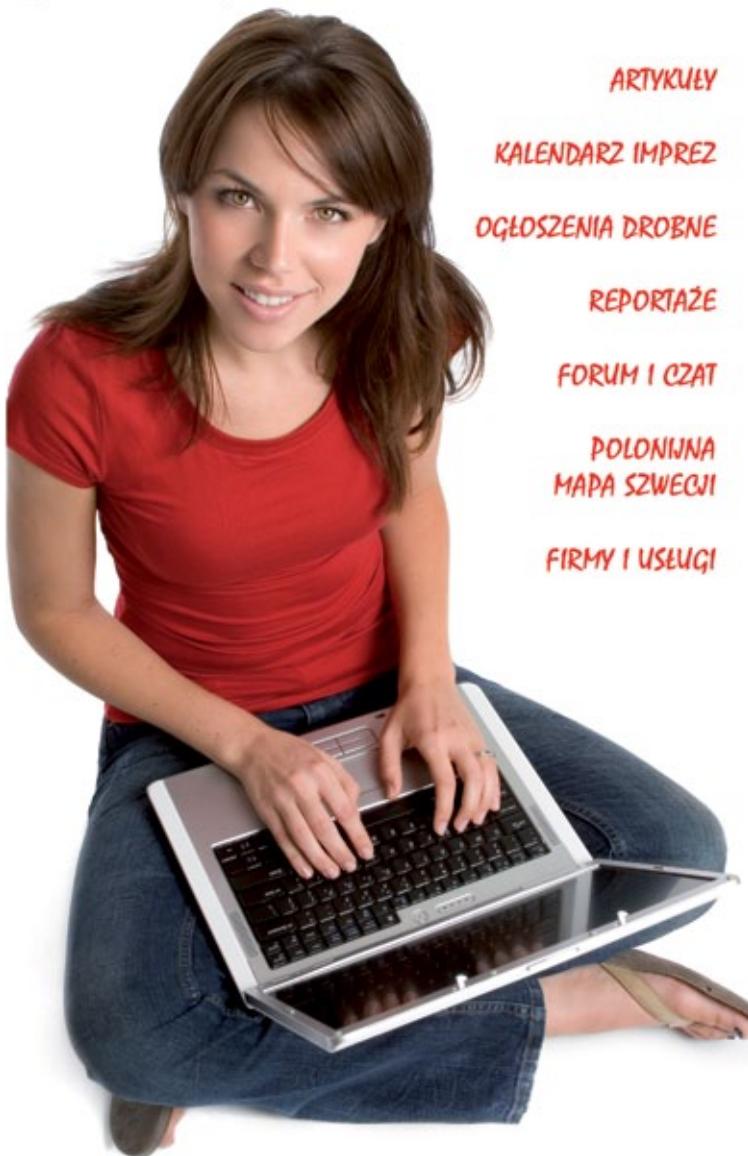
Zarejestrować związek partnerski może:

- sędzia sądu rejonowego,
- osoba wyznaczona przez urząd wojewódzki.

Rozwód po szwedzku

Aby się rozwieść, konieczne jest sporządzenie tzw. „wspólnego podania rozwodowego” (gemensam ansökan om skilsmässa) lub powództwa (stämningsansökan). Razem z innymi dokumentami powinny być one wysłane do sądu okręgowego.

Jeśli małżonkowie posiadają dzieci poniżej 16-go roku życia lub jeśli tylko jedno z nich chce rozwodu, zostanie im przydzielony tzw. „czas do namysłu” (betänketid). Może on trwać od 6 miesięcy do roku. W czasie tego okresu małżeństwo nadal jest formalnie ważne. Oczywiście istnieją wyjątki od tej zasady, jednakże w takim wypadku należy skontaktować się z adwokatem.

W podaniu rozwodowym pojawią się pytania odnośnie opieki nad dziećmi oraz prawa do odwiedzin. Jeśli został przyznany betānketid, to po jego upływie koniecznie należy wysłać wypełnione podanie. W przeciwnym wypadku procedura rozwodowa zostaje wstrzymana i małżeństwo pozostaje ważne.

Najłatwiej i najtaniej można się rozwieść on-line. Wystarczy na stronie www.skilsmassaonline.se wypełnić swoje dane, a jeden z tamtejszych prawników bezpośrednio przeprowadzi całą procedurę rozwodową. Prawie wszystkie ceny są stałe i zależą od złożoności rozwodu.

Podział majątku

Małżeństwo to nie tylko wspólne życie, ale w mniejszym lub większym stopniu praca nad wspólnym dorobkiem ekonomicznym, który w momencie rozwodu podlega podziałowi.

Główna zasadą jest przydział równych części obojgu z małżonków. W niektórych przypadkach odstępuje się jednak od tej reguły, np. gdy małżeństwo trwało bardzo krótko.

Podział majątku odbywa się poprzez „umowę o podziale majątku” (bodelning). Możemy ją przygotować razem lub skorzystać z pomocy prawnika. Jednak w każdym przypadku powinna być ona dokładnie spisana i podpisana przez oboje małżonków. Jeśli jedno z nich nie zgadza się z ustaleniami, może złożyć podanie do sądu rejonowego o sprawę dotyczącą tejże kwestii. Wtedy to sąd decyduje, w jaki sposób majątek ma zostać podzielony. Jeżeli ktoś ze stron nie jest zadowolona z wyroku, może złożyć odwołanie.

„Umowa o podziale majątku” decyduje, które z małżonków ma prawo do zatrzymania wspólnego domu/mieszkania czy też wspólnych artykułów gospodarstwa domowego.

W większości przypadków przysługują one temu z eksmałżonków, u którego po rozwodzie będą mieszkały dzieci.

Jeżeli własność należy do tego drugiego z małżonków, to ten pierwszy ma do niej prawo tylko w wyjątkowych okolicznościach.

Powyższe zasady obowiązują niezależnie czy mieszkanie jest własnościowe, czynszowe czy też jest to dom jednorodzinny, jak również niezależnie od tego, czy dom/ mieszkanie lub artykuł gospodarstwa domowego są prywatną własnością przedmałżeńską. Jednakże nie ma możliwości przejęcia własności jednego małżonka

przez drugiego, jeśli rzecz została otrzymana jako prezent, spadek czy też została zapisana w testamencie.

Ubrania i rzeczy osobistego użytku nie podlegają „umowie o podziale majątku”.

Ze względu na to, iż mieszkanie/dom przeważnie jest dużo warte, ten z małżonków, który otrzymał do niego prawo, może zostać zobowiązany do zapłacenia znaczącej rekompensaty temu drugiemu.

Opieka nad dziećmi

Rozwód, wbrew temu, co mogłoby się wydawać, nie dotyczy samych małżonków. Tym, kto najmocniej doświadcza konsekwencji wynikających z tej decyzji, jest dziecko, którego dotychczasowy świat zmienia się o 180 stopni. Dlatego też, gdy para posiada dzieci poniżej 16-go roku życia, otrzymuje min. 6 miesięcy tzw. czasu do namysłu (betānketid). Wyjątkiem jest sytuacja, w której małżonkowie nie mieszkali już razem jakiś czas w ciągu ostatnich dwóch lat.

W Szwecji istnieje kilka możliwości zorganizowania miejsca zamieszkania dla dziecka, którego rodzice postanowili się rozwieść. Dziecko przeważnie ma łatwość w dostosowywaniu się do różnych możliwości mieszkaniowych. Jednakże dobrze jest, by dziecko mogło uczęszczać do swojej dotychczasowej szkoły oraz nadal miało kontakt ze swoimi przyjaciółmi.

Najczęściej wybiera się jedno z poniższych rozwiązań:

- Dziecko mieszka u jednego z rodziców

W przeszłości było to najczęściej stosowane rozwiązanie. Dziecko pozostaje pod stałą opieką jednego z rodziców, a z drugim spotyka się od czasu do czasu (np. w weekendy). Zaletą tego rozwiązania jest to, że dziecko zawsze mieszka w „domu” i ma dostęp do swoich znajomych, ubrań i zabawek. Jednak ujemną stroną jest, iż dziecko nie ma równego kontaktu z obojgiem rodziców. Może to doprowadzić do znacznego osłabienia relacji z drugim z nich.

- Dziecko mieszka u obojga rodziców

Tak zwane „zmienne” pomieszkiwanie dziecka jest obecnie najpopularniejszym wyborem, na jaki decydują się małżonkowie po rozwodzie. W praktyce wygląda to tak, iż dziecko np. co dwa tygodnie przeprowadza się od jednego do drugiego z rodziców. W każdym miejscu ma swój pokój, zabawki, ubrania – swoje miejsce. Niewątpliwie największą zaletą w tym wypadku jest jednakowy kontakt dziecka z obojgiem rodziców.

Edukacja

Kursy językowe

Kursy językowe organizowane są przez państwowie, jak i prywatne placówki oświatowe.

Prawo do bezpłatnego uczestnictwa w szkoleniu SFI (Svenska För Invandrare – szwedzki dla cudzoziemców) na terenie np. Sztokholmu przysługuje osobom powyżej 16 roku życia, zameldowanym w Sztokholmie, pragnącym nauczyć się języka szwedzkiego. Uczestnictwo oraz literatura szkoleniowa są bezpłatne.

Nauka w SFI obejmuje również wycieczki terenowe oraz elementy kształcenia kulturowego i socjalnego.

Po ukończonym SFI można kontynuować naukę w szkole dla dorosłych (Komvux).

Jeśli nie posiadamy numeru personalnego możemy skorzystać z odpłatnych kursów językowych, które organizowane są przez m.in. Folkuniversitetet. Ceny wahają się w granicach 2.500 SEK za trzydziestki lekcji. Więcej informacji można znaleźć na stronie www.folkuniversitetet.se.

Kursy języka szwedzkiego dla przyszłych studentów (Svenska För Akademiker) oraz kursy szwedzkiego jako drugiego języka, organizowane są nieomal na wszystkich uniwersytetach oraz szkołach wyższych.

Aby rozpocząć taki kurs, należy zdąć egzamin wstępny, na który trzeba się zgłosić z wyprzedzeniem, bądź ukończyć wcześniej kurs języka szwedzkiego B.

Kursy językowe, często za symboliczną opłatą, organizowane są również przez niektóre polonijne organizacje.

Studia

Kwalifikacje językowe

Podstawowym warunkiem przyjęcia na uczelnię wyższą jest ukończony szwedzki B (Svenska B), bądź szwedzki jako drugi język B (SAS B). Dodatkowym wymogiem jest udowodniona znajomość języka angielskiego, czyli świadectwo z języka angielskiego przynajmniej na poziomie A.

Uwaga! Język angielski na świadectwie szkoły średniej z Polski, bez względu na ocenę, jest traktowany jako ukończony poziom podstawowy.

Aby zostać przyjętym na uczelnię wyższą w Szwecji należy te różnice uzupełnić na kursie Angielskiego A (Engelska A), który organizuje Komvux.

Kwalifikacje akademickie

W Szwecji uczniowie nie zdają egzaminu maturalnego.

Przy kwalifikacjach na uczelnię wyższą główną rolę odgrywa średnia ocen ze świadectwa ukończenia szkoły średniej.

W celu weryfikacji świadectwa polskiej szkoły średniej, należy zgłosić się do VHS (Verket för högskoleservice). Więcej informacji na www.vhs.se.

Niektóre szkoły wyższe organizują tzw. otwarte wejście (öppen ingång) dla studentów, którzy nie są zdecydowani co do wyboru kierunku studiów.

Przykładem jest KTH w Sztokholmie, gdzie po ukończonym pierwszym roku na otwartym wejściu, otrzymuje się gwarantowane miejsce na programie inżynierskim.

Innym sposobem rozpoczęcia studiów jest uczestnictwo w organizowanym dwa razy w roku ogólnonarodowym teście szkół wyższych (högskoleprovet).

Procedura przyjęcia

Podania składa się za pośrednictwem strony www.studera.nu. Można ubiegać się tam o miejsce na niemal każdej szwedzkiej uczelni. Cały proces od samego złożenia podania do ostatecznej decyzji można śledzić w Internecie.

Zasadniczą różnicą od polskiego systemu naboru na studia jest ilość programów, na które można się dostać. W Szwecji jest to tylko jeden, a wynika to z ilości składanych podań. Już podczas wypełniania podania w internecie trzeba ponumerować kierunki, od tych najważniejszych do mniej ważnych.

Jeżeli podczas naboru okaże się, że dany kandydat ma wystarczającą liczbę punktów, bądź wystarczającą średnią ocen na kierunek numer jeden, to pozostałe kierunki zostają skreślone i nie są w ogóle brane pod uwagę. Dlatego dobór i kolejność zamieszczanych kierunków odgrywa wielką rolę. Terminy składania wniosków przypadają na miesiąc kwiecień (semestr jesienny) oraz październik (semestr wiosenny).

Koszty

W Szwecji studia są bezpłatne. Koszty, które należy ponieść, to opłaty za obowiązkowe członkostwo w stowarzyszeniach studenckich oraz literaturę.

Można też ubiegać się o pomoc państwa za pośrednictwem wydziału pomocy studentom - CSN (centrala studiestödsnämnden). Na stronie internetowej www.csn.se obliczymy samodzielnie wysokość zasiłku przysługującego danej osobie.

Ważność polskich dyplomów

Weryfikację świadectwa ukończenia polskiej szkoły średniej zajmuje się Verket för Högskoleservice. Aby zweryfikowaćświadczenie szkolne, należy wysłać blankiet zgłoszeniowy (dostępny na www.vhs.se) wraz z kopią świadectwa ukończenia szkoły średniej oraz kopię jego tłumaczenia na język angielski bądź szwedzki (wykonane przez tłumacza przysięgłego). Weryfikacja może potrwać nawet do sześciu miesięcy.

Uznawanie polskich dyplomów

Wykształcenie wyższe można poddać nostryfikacji. Zajmuje się tym Högskoleverket. Ekspertyza tego urzędu, podaje dokładnie jakiemu szwedzkiemu wykształceniu dany dyplom odpowiada.

W celu poddania dyplому ocenie/klasyfikacji należy wysłać wypełniony formularz podanowy oraz uwierzytelnione/poświadczone kopie świadectw/certyfikatów na adres: Högskoleverket, Avdelningen för bedömning av utländsk utbildning, Box 7851, 103 99, Stockholm.

Nostryfikacja dyplomów jest bezpłatna i trwa najdłużej cztery miesiące od momentu otrzymania wszystkich dokumentów przez Högskoleverket. Więcej informacji na stronie internetowej www.hsv.se

Egzamin licencjacki ze szkół prywatnych jest uznawany pod warunkiem, że dana szkoła wyższa miała również prawo do przeprowadzania egzaminu magistra na tym samym kierunku.

Do przeprowadzenia nostryfikacji wyższego wykształcenia z Polski wymagane są następujące dokumenty:

- dyplom, bądź dwustronna kopia poświadczona urzędowo odpisu dyplому,
- indeks, bądź wyciąg z indeksu wraz z ilością godzin każdego przedmiotu (z dokumentu musi również wynikać temat pracy egzaminacyjnej),
- uwierzytelniona kopia strony tytułowej oraz spisu treści rozprawy doktorskiej (w przypadku pracy doktorskiej).

Więcej informacji na www.hsv.se.

Edukacja dzieci a nauczanie języka ojczystego (modersmålsundervisning)

Wobec uczniów, którzy w codziennych kontaktach z rodziną posługują się innym językiem niż język szwedzki i których przynajmniej jedno z rodziców posiada inny niż szwedzki język ojczysty, szkoły podstawowe mają obowiązek stworzenia warunków sprzyjających zachowaniu i rozwijaniu języka ojczystego tych uczniów oraz wzmacnieniu ich tożsamości narodowej.

Utworzono odpowiednie akty prawne (Skolförordningen, Gymnasieförordningen), które regulują różne formy nauki języków ojczystych dla dzieci cudzoziemców. I tak:

Uczeń może wybrać swój język ojczysty jako:

- a) dodatkowy język (språkval) od klasy szóstej,
- b) przedmiot wybieralny (elevens val) z propozycji szkoły, w siódmej klasie.

Uczeń może uczestniczyć w lekcjach języka ojczystego, gdy te są organizowane w ramach planu szkoły.

Uczeń może wybrać swój język ojczysty jako zajęcia pozalekcyjne.

Szkoła może zaproponować uczniowi dwujęzyczne nauczanie.

Za organizację tych zajęć odpowiedzialna jest szkoła. Rodzice zainteresowanego nauką języka polskiego ucznia składają do wychowawcy klasy lub dyrektora szkoły podanie, którego druk powinien dostarczyć wychowawca ucznia.

W szkołach gimnazjalnych również istnieją możliwości rozwoju języka ojczystego dla uczniów z rodzin cudzoziemskich.

W propozycjach kursów, w ramach ogólnopublicznego programu nauczania dla szkół ponadpodstawowych, znajdują się trzy różne kursy z nauczaniem języków ojczystych:

- aktywna dwujęzyczność (Aktiv tvåspråkighet),
- język ojczysty A (Modersmål A),
- język ojczysty B (Modersmål B).

Język ojczysty jest w takich przypadkach, zarówno w szkole podstawowej jak i średniej, przedmiotem z własnym programem nauczania i własnymi kryteriami ocen. Traktowany jest na równi z innymi przedmiotami.

Przymawianie nowo przybyłych uczniów do szwedzkich szkół

Na terenie Szwecji nie ma jednolitego pod względem organizacyjnym systemu wdrażania uczniów nieznających języka szwedzkiego do szkół, dlatego proces ten wygląda różnie w różnych gminach.

Naukowcy, badający wielojęzyczność i drogi do niej są zgodni: aby nowo przybyły uczeń mógł się dalej rozwijać i przez to zapewnić sobie takie same szanse na dobre i satysfakcjonującego wykształcenie jak jego szwedzcy rówieśnicy, muszą na niego oddziaływać trzy czynniki:

Nauka języka szwedzkiego

W szkołach, do których przybywa dużo uczniów nieznających języka szwedzkiego, organizuje się klasy przygotowawcze (förberedelseklasser), do których uczęszczają na lekcje tylko uczniowie nie znający języka szwedzkiego.

W jednej takiej klasie jest około 6 - 8 uczniów, z którymi pracują nauczyciele wyspecjalizowani w nauczaniu języka szwedzkiego jako obcego (svenska A).

W innych szkołach organizuje się dwu - trzyosobowe grupy lub prowadzi się naukę języka szwedzkiego indywidualnie, z wykwalifikowanym nauczycielem.

Celem jest uzyskanie przez ucznia podstaw języka szwedzkiego i przygotowanie go do pracy w szkole, a lekcje odbywają się w godzinach objętych planem lekcji.

O tym, jak długo uczeń będzie chodził do klasy przygotowawczej decydują postępy ucznia w nauce języka szwedzkiego. Zdarza się, że już po kilku miesiącach nauki uczeń zaczyna chodzić na niektóre lekcje ze „swoją” przyszłą klasą, ale bywa i tak, że uczeń opuszcza klasę przygotowawczą po trzech latach.

Dalszy rozwój języka polskiego w formie wspomnianego już nauczania języka ojczystego (modersmålsundervisning)

Nie jest prawdą, że dzieci uczą się nowego języka szybciej niż dorosli. Dzieci potrafią bezbłędnie naśladować wymowę, melodię zdań, a to sprawia wrażenie szybkiej nauki. Naukowcy obliczają, że na opanowanie nowego języka w takim stopniu, aby mógł on odgrywać taką samą rolę w zdobywaniu wiedzy jak język, w którym dziecko rozpoczęło naukę potrzeba przynajmniej pięciu lat.

I dlatego, aby zapewnić dziecku możliwie najlepsze warunki nauki nowego języka oraz dalsze kontynuowanie procesu edukacji, trzeba zadbać o rozwój języka, w którym dziecko już rozpoczęło naukę i którym posługuje się na co dzień. Zatrzymanie rozwoju języka ojczystego dziecka oznacza przerwanie poszerzania zasobu pojęć, a to z kolei uniemożliwi przyswajanie wiedzy i przeprowadzanie procesów myślowych u dziecka.

Dziecko nie ma żadnego efektywnego „narzędzia”.

Jeśli nie zapewni się nowo przybyłemu uczniowi możliwości rozwoju języka ojczystego, rozbudowywanie zasobu pojęć u niego może się zacząć dopiero za kilka lat, w nowym dla ucznia języku.

Naukowcy są zgodni: droga do szybkiego opanowania nowego języka wiedzie przez dobrze rozwinięty język ojczysty ucznia.

Przyuczanie po polsku (studiehandledning på modersmål) lub nauczanie dwujęzyczne (tvåspråkigundervisning)

Przyuczanie w języku ojczystym ucznia jest formą szczególniej pomocy, z której uczeń ma prawo skorzystać, a szkoła ma obowiązek ją zapewnić, gdy zachodzi podejrzenie, że uczeń nie osiągnie celów nauczania przewidzianych i wyszczególnionych w programach nauczania szwedzkich szkół. Czynnikiem, który warunkuje takie podejrzenie, jest nieznajomość języka szwedzkiego.

Pojęcie „przyuczanie w języku ojczystym” ucznia obejmuje również wdrażanie ucznia w szwedzki system szkolnictwa, w jego podstawowe wartości i formy pracy. Proces ten obejmuje najczęściej również rodziców nowo przybyłego ucznia. Przyuczanie prowadzone jest w dużym stopniu przez dwujęzycznego nauczyciela, w Szwecji zwanym „modersmåslärare”, przy współpracy z personelem szkoły.

W tym czasie, to znaczy, kiedy dziecko uczy się podstaw języka szwedzkiego, powinno ono uczyć się wszystkich przedmiotów objętych obowiązującym w Szwecji programem dla szkół. Nowo przybyli uczniowie znają już przynajmniej jeden język i posiadają pewną wiedzę oraz umiejętności szkolne, nie ma więc konieczności zatrzymania ich rozwoju w oczekiwaniu na nowy język. Nieznajomość języka szwedzkiego nie może być przeszkodą w dalszym rozwoju nowo przybyłego ucznia i opóźniania procesu jego edukacji.

Naukowcy zajmujący się wielojęzycznością i drogą do niej uważają, że młodzież i dzieci w wieku szkolnym uczą się najefektywniej nowego języka, jeśli nauka języka jest zintegrowana z nauką innych przedmiotów szkolnych. Równoległa nauka przedmiotów objętych programem szkolnym (obojętnie, w jakim lub w jakich językach prowadzona), nauka nowego dla ucznia języka i rozwój języka ojczystego ucznia są od siebie zależne i wzajemnie się na siebie nakładają.

Aby umożliwić nowo przybyłym uczniom zdobycie takich samych, jak ich szwedzcy koledzy, kwalifikacji do dalszej nauki, gminy muszą działać zgodnie z przepisami prawnymi regulującymi pracę państwowych placówek oświatowych.

W „Ustawie o Szkolnictwie” (skollagen), można przeczytać m.in. o tym, że nauczanie powinno być dostosowane do predyspozycji i potrzeb każdego ucznia, że nauczyciel powinien zapewnić szczególną pomoc tym uczniom, którzy mają trudności i w stosunku do których istnieje ryzyko, że nie osiągną celów wyznaczonych przez program nauczania oraz że uczeń powinien otrzymać pomoc w nauce w swoim języku ojczystym, jeśli istnieje taka potrzeba.

Uczniowie, którzy przybyli do Szwecji będąc w wieku 16 – 19 lat mają prawo do nauki w szkole gimnazjalnej na jednym z ogólnopublicznych programów. Jeśli uczeń nie spełnia warunków do przyjęcia na taki program, szkoła zapewnia możliwość nauki według programu przygotowanego dla takiego ucznia (Introduktionsprogram).

Szkoły ponadpodstawowe również mają możliwość udzielenia pomocy uczniowi w jego języku ojczystym.

Muszę przetłumaczyć na język szwedzki polskie dokumenty. Gdzie mam się zwrócić?

Jeżeli dokumenty będą używane w obrocie prawnym w Szwecji, należy w tym celu skontaktować się z szwedzkim tłumaczem przysięgłym. Lista dostępna jest na stronie Krajowego Zarządu Prawnego Gruntów i Funduszy Publicznych (Kammarkollegiet): www.kammarkollegiet.se/sok/oversattare.

W sytuacji gdy dokumenty będą używane w obrocie prawnym w Polsce zachęcamy do skorzystania z usług autoryzowanych tłumaczy w Polsce. Konsulat tłumaczy odpłatnie, na potrzeby bieżących spraw, dokumenty urzędowe o treściach powtarzalnych np. dokumenty szwedzkie składane do wniosków o umiejscowienie w Polsce szwedzkich aktów stanu cywilnego (urodzenia, małżeństwa, zgonu).

Transport

Sieć komunikacyjna pomiędzy Polską i Szwecją jest bogata i zróżnicowana pod względem oferowanych środków transportu. Do dyspozycji mamy linie lotnicze, promy, linie autokarowe oraz prywatnebusy.

Linie lotnicze

Zaletą transportu lotniczego jest krótki czas podróży i cena. Do wad zaliczyć można ograniczenia związane z przewozem bagażu.

Bezpośrednie połączenia między Szwecją i Polską oferują linie lotnicze: LOT, Norwegian, Ryanair oraz Wizz Air. Aktualny rozkład lotów, ceny, rezerwacji i zakupu biletu można sprawdzić na stronach internetowych przewoźników, w biurach podróży oraz w prywatnych firmach oferujących tego typu usługi.

Wizz Air - www.wizzair.com

Obsługuje loty ze Sztokholmu - Skavsta do Katowic, Poznania, Gdańskiego i Warszawy. Z Göteborga do Gdańskiego i Warszawy oraz z Malmö do Katowic, Gdańskiego i Warszawy.

W przypadku lotu do Sztokholmu należy pamiętać, że samoloty tej linii lądują na lotnisku Stockholm - Skavsta (ok. 100 km od centrum). Przewóz pasażerów z lotniska do centrum obsługuje firma Flygbussarna.

Przykładowy koszt przejazdu autokarem w dwie strony na linii: Skavsta - Stockholm - Skavsta: 248 SEK.

Bilety można zakupić przez internet, w biurach obsługi klienta oraz wautomatach znajdujących się bezpośrednio na terenie lotnisk. Flygbussarna obsługuje lotniska w Sztokholmie, Göteborgu, Malmö, Lund, Borås, Linköping i Norrköping.

Więcej informacji na temat autokarów Flygbussarna (cennik, możliwość zakupu biletu przez internet, rozkład jazdy):

www.flygbussarna.se

Ryanair - www.ryanair.com

Obsługuje loty ze Sztokholmu - Skavsta do Krakowa. Od marca 2012 z Malmö do Wrocławia.

Norwegian - www.norwegian.no

Obsługuje loty ze Sztokholmu z przesiadką w Oslo do Krakowa, Warszawy, Gdańskiego i Szczecina.

LOT - www.lot.com

Samoloty do Szwecji latają również w barwach linii SAS (przesiadka w Kopenhadze), Finnair (przesiadka w Helsinkach), KLM (przesiadka w Amsterdamie) lub Lufthansa (przesiadka w Dusseldorf, Monachium lub Frankfurcie).

Ceny biletów lotniczych z przesiadką mogą być konkurencyjne dla oferty LOT'u i Norwegian.

Polecamy stronę internetową: www.lotyonline.pl. Witryna oferuje wyszukiwanie połączeń pomiędzy Polską i Szwecją, porównanie cen biletów oraz ich rezerwacje.

Autobusy

Koszt przejazdu autokarem w jedną stronę z Polski do Szwecji u większości przewoźników wynosi ok. 800 SEK.

Firma Baltic ExpressBuss AB. obsługuje linie na trasie:

Warszawa - Poznań - Szczecin - Malmö - Göteborg i Kraków - Wrocław - Malmö - Göteborg.

Autobusy korzystają z przeprawy promowej między Świnoujściem i Ystad. Szczegółowe informacje na temat obsługiwanych tras można znaleźć w języku polskim pod adresem: www.balticexpressbuss.se/framepol.htm.

Firma Tourbaltic na trasie Szwecja - Polska obsługuje linie:

Warszawa - Poznań - Szczecin - Malmö - Göteborg i Łódź - Warszawa - Gdańsk - Karlskrona - Göteborg.

Autobusy korzystają z przeprawy promowej między Świnoujściem i Ystad lub między Gdynią i Karlskroną.

Szczegółowe informacje można znaleźć na stronie: www.tourbaltic.com.

Eurolines

Szczegółowe informacje na temat rozkładu jazdy, cen biletów i rezerwacji można znaleźć na stronie: www.eurolinespolska.pl.

PRZEWÓZ OSÓB PRZESYŁEK I BAGAŻY

Najtaniej

Najszybciej

Zawsze na czas

www.maxpolprzewozy.pl

TEL. SZWEDZKI 0 737 317 796

TEL. POLSKIE (0048) 603 750 532; (0048) 603 750 534

luksusowymi mikrobusami na trasie
Kraków ♦ Szczecin ♦ Sztokholm
przez:

**Katowice, Opole, Wrocław, Legnicę, Lubin,
Zieloną Górę, Gorzów Wielkopolski**

Prywatne firmy transportowe

Zaletą przewozów jest ich dostępność na terenie Polski i Szwecji. Autokary czybusy obsługują miasta takie jak np.: Toruń, Wrocław, Łódź, z których nie ma alternatywnego, bezpośredniego połączenia ze Szwecją. Ceny przejazdu są więc konkurencyjne, jeśli weźmie się pod uwagę koszty indywidualnego dojazdu do najbliższego lotniska czy portu.

Trasę Polska – Szwecja obsługują firmy prywatne oferujące przejazd busem, a podróż odbywa się w gronie kilku osób. Ceny za przejazd są niższe od przejazdów autokarowych.

Przykładem firmy oferującej tego typu usługę jest firma Max Pol obsługująca trasę Kraków – Szczecin – Sztokholm.

Promy

Zaletą rejsu jest możliwość odpoczynku, gdyż na większości promów można wykupić kabinę. Na pokładzie przewoźnicy oferują sklepy wolnocłowe, punkty gastronomiczne, możliwość relaksu i rozrywki. Dodatkowym ważnym atutem jest możliwość posiadania większego, niż w przypadku samolotu bagażu.

Polferries - www.polferries.pl

Promy kursują na trasach Gdańsk - Nynäshamn i Świnoujście - Ystad. Rejs nocny z Gdańskiego do Nynäshamn trwa 19 godzin, a ze Świnoujścia do Ystad 9 godzin 30 minut.

Unity Line - www.unityline.pl

Unity Line – oferuje codziennie transport morski na trasie Świnoujście – Ystad oraz Świnoujście - Trelleborg. Rejs trwa ok. 7 godzin.

Stena Line - www.stenaline.pl

Promy Stena Line oferują transport morski dwa razy dziennie na trasie Gdynia - Karlskrona. Rejs trwa ok. 10 godzin 30 minut.

Scandlines - www.scandlines.se

Scandlines oferuje m.in. połączenie pomiędzy Szwecją i Niemcami. Rejs pomiędzy Trelleborg (ok. 40 km od Malmö) – Sassnitz (ok. 150 km od Szczecina) trwa 4 godziny.

Komunikacja miejska

Najszybszym, najłatwiejszym i często najtańszym sposobem poruszania się po największych miastach Szwecji jest komunikacja

miejska. Aktualne informacje o rodzajach i cenach biletów znaleźć można na: www.sl.se (Sztokholm i okolice), www.vasttrafik.se (Göteborg i okolice), www.skanetrafiken.se (Malmö i okolice).

Samochodem po Szwecji

Szwecja jest przodującym krajem w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego. W roku 1997 szwedzki parlament przyjął szeroko zakrojone cele odnośnie ruchu drogowego - tzw. „Wizję zerową”. Oznacza ona, że system ruchu drogowego należy perspektywicznie zmieniać w ten sposób, aby w nieszczęśliwych wypadkach drogowych nie było ani ofiar śmiertelnych ani poważnie rannych.

Jednym z założeń „wizji zerowej” jest, aby odpowiedzialność w ruchu drogowym była dzielona pomiędzy uczestników ruchu i tych, którzy kształtują system transportu drogowego (polityków, władze, producentów samochodów itd.). Oznacza to, że uczestnicy ruchu drogowego są zobowiązani do przestrzegania istniejących zasad ruchu i przepisów. Jednocześnie ci, którzy kształtują system mają odpowiadać za budowę tak bezpiecznych dróg, ulic i pojazdów, aby ich wady nie prowadziły do wypadków śmiertelnych i poważnych uszkodzeń ciała.

W Szwecji przez cały rok obowiązuje poruszanie się na włączonych światłach mijania. Szczególną uwagę należy zwrócić na losie. To właśnie dla nich podatnicy wybudowali ogrodzenia, ciągnące się od południa po północ. W przypadku kolizji z losiem, szwedzkie ubezpieczalnie z reguły nie zwracają kosztów naprawy pojazdu.

Każdy wybierający się do Szwecji kierowca powinien bezwarunkowo przestrzegać przepisów ruchu drogowego. Nie zastosowanie się do nich grozi wysokim mandatem, a w szczególnych przypadkach, jakim jest prowadzenie samochodu pod wpływem alkoholu lub środków odurzających, utratą prawa jazdy lub nawet pozbawieniem wolności.

Ponadto, kierowca, który już raz został zatrzymany przez policję w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środków odurzających, przy kolejnym zatrzymaniu, może zostać wezwany na obowiązkowe, cotygodniowe „badania czystości”.

Koszt takich testów ponosi kierowca, a ich wysokość jednorazowo waha się w granicach 2.000 SEK. Długość okresu badań zostaje

ustalona przez prokuratora i w szczególnych wypadkach może trwać nawet kilka lat. W razie nieuzasadnionego nie stawienia się na badanie, kierowca nie ma żadnych szans na odzyskanie utraconego prawa jazdy.

Granica dopuszczalnego stężenia alkoholu we krwi wynosi 0,2, a w wydychanym powietrzu 0,1mg/l.

Ograniczenie prędkości w Szwecji: na terenach o zwartej zabudowie 40 i 50 km/h, na terenach zabudowanych w pobliżu szkół 30, poza terenem zabudowanym 70, 80 i 90 km/h lub 110 i 120 km/h zależnie od standardu drogi.

Paliwo

W Szwecji możemy zatankować wszystkie rodzaje benzyny bezołowiowej, jak również diesel. Kłopotliwe jednak okazuje się znalezienie dystrybutorów z gazem płynnym. Na wszystkich stacjach posiadających LPG obowiązuje samoobsługa przy tankowaniu, warto więc wcześniej zaopatrzyć się w rękawice ochronne.

Stacje LPG w Szwecji

Falun – Gasbolaget i Dalarna AB, Ragvaldsberg 56, tel. 023-77 10 43

Göteborg – Preem Västra Fröunda/ Järnbrottssmotet, tel. 031-709 47 92

Helsingborg – Statoil, Florettgatan 43

Jönköping – Kem och Gas AB, Barnhemsgatan 20, tel. 036-16 89 61

Karlstad – OK/Q8, Hagalundsvägen 27, tel. 054-18 45 00

Klippan – Ring-Gas AB, Blåsinge, tel. 0703-25 96 15

Piteå – OK/Q8, tel. 0911-160 20 Oktanvägen 4, tel. 0911-160 20

Stockholm/Nacka – Preem Gas, Vattenverksvägen 2, tel. 08-718 04 10

Sundsvall – Gasoldepän i Sundsvall, Hyvelvägen 8,

Kvissleby, tel. 0706-47 1757,

Skövde – Skaraborgs Gasol, Norregårdsvägen 18, tel. 0500-41 16 55

Brålanda Bilisten AB, Göteborgsvägen 1, tel. 0521-301 50

Warto wiedzieć

Bezdomność

Bezdomni, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji mogą zgłosić się po pomoc do:

- Stadsmissionen Stockholm, Stortorget 3, tel: 08 7878 600
- Crossroads Stockholm, Nordenflychtsvägen 62, tel. 08-787 86 56 (dla obcokrajowców z EU),
- Skåne Stadsmission i Malmö, Malmgatan 14, tel. 040-664 22 53,
- Göteborgs kyrkliga stadsmission, Stigbergsleden 6, tel. 031-755 36 00.

Przemoc domowa

Każdy, kto jest ofiarą przemocy domowej, powinien zawiadomić policję – tel. 114 14.

Kobiety narażone na agresję ze strony partnera, mogą schronić się wraz z dziećmi w Domu Kobiet

- „Alla Kvinnors Hus” – tel. 08 644 09 20.

Zaginięcia

Zdarzają się sytuacje, że rodzina traci kontakt z bliskimi wyjeżdżającymi do pracy sezonowej za granicę. W takich przypadkach sugerowany jest kontakt z polską policją w miejscu zamieszkania zaginionego. Policja polska może uzyskać informacje od policji szwedzkiej na temat zaginionego w ramach współpracy europejskiej. Pomoce może być również Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych ITAKA (www.zaginieni.pl), tel. +48 22 654 70 70.

Biura rzeczy znalezionej

W przypadku utraty dokumentów należy niezwłocznie zgłosić to na policje i do Konsulatu RP. Po zagubione lub pozostałe w środkach komunikacji miejskiej rzeczy, można zgłosić się do biura rzeczy znalezionej, prowadzonych przez przedsiębiorstwa komunikacyjne oraz policję w każdym większym mieście.

Otrzymałem wiadomość, że mój syn został w Szwecji zatrzymany i skazany na karę więzienia za jazdę po pijanemu. Jak to możliwe, że otrzymał tak surową karę, chociaż nic się nie stało i nie spowodował wypadku?

W Szwecji kary pozbawienia wolności na ogół są znacznie łagodniejsze niż w Polsce, jest jednak kilka rodzajów przestępstw, które ścigane są z dużą surowością. Są to m.in. przestępstwa narkotykowe, przemoc domowa i przestępstwa drogowe. Jazda po pijanemu uznawana jest za poważne złamanie prawa, stanowiące zagrożenie zdrowia i życia uczestników ruchu drogowego. Szwedzka polityka karna i edukacyjna w tym zakresie mają na celu eliminację wypadków śmiertelnych na drogach. Jednym z instrumentów tej polityki są surowe i nieuchronne kary za łamanie przepisów ruchu drogowego. Kary, jak prawie zawsze w Szwecji, wymierzane są bez zawieszenia.

Konto w szwedzkim banku

Założenie konta w Szwecji przez obywateli polskich nie wiąże się dziś z żadnym problemem. Banki konkurują między sobą i są bardziej elastyczne. Daje to większą swobodę w wyborze oferowanych usług (np. bankowość internetowa, telefoniczna, karty kredytowe, itp.).

Coraz więcej banków decyduje się także na zatrudnianie Polaków, śmiało więc możemy zapytać o możliwości obsługi przez polskojęzycznego konsultanta.

Jako obywatele Unii Europejskiej mamy prawo do otwarcia konta na polski dowód osobisty lub paszport. W praktyce niedoinformowani konsultanci mogą w takim przypadku odmówić założenia konta i zażądać szwedzkiego ID kort.

Dla wszystkich tych, którzy nie posiadają jeszcze ID kort, a otrzymali już Personnummer (odpowiednik polskiego numeru PESEL) najlepszym rozwiązaniem okazuje się bank internetowy.

Na szwedzkim rynku największym tego typu bankiem jest Skandia: www.skandia.se.

W prosty, szybki i bezpieczny sposób możemy otworzyć tam konto, które jest niezbędne w przypadku przelewów, chociażby świadczeń z tytułu wynagrodzenia za pracę.

Ponadto własne konto bankowe umożliwia przekazanie pieniędzy poza granice Szwecji, a pobierana przez bank prowizja jest zazwyczaj niższa od tej, którą inkasują firmy zajmujące się międzynarodowym transferem pieniężnym.

Daleko
od moich
najbliższych

PRZEKAZY PIENIĘŻNE
DO POLSKI
OD 75 KR*

I już jestem
blżej nich

* Poza prowizją należną za transakcję, zastosowany zostanie kurs wymiany, ustalony przez Western Union.
Ceny mogą ulec zmianie bez wcześniejszego powiadomienia.

• Przekazy pieniężne •

Przekazujemy pieniądze dla lepszego jutra

WESTERN UNION |[®]

moving money for better

KWOTA**OPŁATA**

Od (sek)	Do (sek)	pieniadze następnego dnia*	pieniadze w kilka minut**
0,01 – 850,00		75,00	130,00
850,01 – 1 700,00		115,00	190,00
1 700,01 – 2 500,00		150,00	250,00
2 500,01 – 3 400,00		150,00	290,00
3 400,01 – 4 200,00		180,00	350,00
4 200,01 – 5 300,00		180,00	390,00
5 300,01 – 6 300,00		250,00	400,00
6 300,01 – 8 400,00		250,00	440,00
8 400,01 – 12 700,00		250,00	560,00
12 700,01 – 14 800,00		250,00	650,00
14 800,01 – 16 900,00		250,00	760,00

* Serwis Pieniądze Następnego Dnia jest dostępny na życzenie klienta i obowiązuje na przekazy do Polski, wysłane z placówek na terenie Szwecji. Pieniądze można odebrać w 24h po wysłaniu, zależy to jednak od godzin otwarcia placówek, stref czasowych lub innych warunków usługi. Szczegółowe informacje znajdują się na formularzu wysyłkowym.

**Serwis Pieniądze w kilka minut po wysłaniu, zależy od godzin otwarcia placówek, stref czasowych lub innych warunków usługi. Szczegółowe informacje znajdują się na formularzu wysyłkowym. Odwiedź jednego z agentów Western Union aby dowiedzieć się więcej na temat innych cen i produktów.

Poza prowizją należną za transakcję, zostanie zastosowany kurs wymiany, ustalony przez Western Union.

Ceny mogą ulec zmianie bez wcześniejszego powiadomienia.

moving money for better

Pieniądze w kilka minut ...kiedy czas ma znaczenie**

Korzystaj z tej usługi gdy pieniądze, które wysyłasz muszą być użyte natychmiast: nagła choroba, wypadek losowy, zapomniana okazja czy prezent.

Pieniądze następnego dnia* ...oszczędzaj

Korzystaj z tej usługi, kiedy możesz zaplanować przekaz wcześniej lub przesyłasz pieniądze regularnie, aby wspierać rodzinę. Pieniądze są do odbioru następnego dnia, a Ty oszczędzasz już dziś!

Dwie różne opcje ...a te same korzyści Western Union

Cokolwiek zdecydujesz... „pieniądze w kilka minut” czy „pieniądze następnego dnia”. My jak zawsze oferujemy Ci tę samą wygodę i niezawodność Western Union!

- 136 lat doświadczenia w przekazach pieniężnych
- Zaawansowana technologia
- Agenci Western Union są zawsze blisko Ciebie i Twoich bliskich
 - ponad 920 punktów w Szwecji
 - ponad 4,500 punktów w Polsce
- Ani Ty ani odbiorca nie potrzebujecie konta bankowego

BIURO TŁUMACZEŃ I KONSULTINGU

Oferujemy tłumaczenia pisemne oraz ustne w językach polskim, szwedzkim i angielskim.

Nasza specjalność to tłumaczenia zwykłe i przysięgłe z zakresu ekonomii, prawa i inżynierii budowlanej.

SPRAWDŹ, CO POTRAFIMY!

www.aajobversattning.com

Telefon +46(0)8 604 83 04

Telefon kom.: +46(0)70-745 13 24

E-mail: info@aajobversattning.com

Podczas wycieczki do Szwecji moja córka uległa poważnemu wypadkowi.

*Jej leczenie potrwa bardzo długo, a ja nie mogę przebywać w Szwecji i chcę, żeby córka była leczona w Polsce.
Co mogę zrobić?*

Jeżeli konieczny jest transport medyczny, może on być opłacony przez NFZ po spełnieniu szeregu wymogów.

Wniosek należy kierować do dyrektora Oddziału Wojewódzkiego NFZ właściwego ze względu na miejsce zamieszkania.

Do wniosku należy dołączyć dokumentację zawierającą:

- szczegółowe rozpoznanie kliniczne uwzględnieniem kodu ICD 10,
- opis aktualnego stanu zdrowia,
- prawdopodobny zakres i czas trwania leczenia,
- wstępny kosztorys leczenia,
- wskazanie ściśle określonych środków transportu, w szczególności środków transportu sanitarnego, możliwych do zastosowania ze względu na stan zdrowia wnioskodawcy.

Wniosek może złożyć pacjent, jego małżonek, przedstawiciel ustawowy pacjenta lub instytucja właściwa. Jeśli dokumentacja sporządzona jest w języku innym niż angielski, należy dołączyć tłumaczenie uwierzytelnione na język polski.

Z życia wzięte
KONSULAT
ODPOWIADA

Wybieram się w podróż do Szwecji/Polski z moim psem/kotem. Jakie są wymogi dotyczące przewożenia zwierząt?

W przypadku podróży do Polski kot lub pies:

- nie może mieć mniej niż 3 miesiące,
- musi mieć tatuaż lub chip,
- musi mieć ważne szczepienie przeciwko wściekliźnie (co najmniej 21 dni po pierwszym szczepieniu przeciwko wściekliźni),
- musi mieć ważny „paszport unijny” wystawiony przez uprawnionego weterynarza; Instytucją kompetentną w tym zakresie jest Główny Inspektorat Weterynarii. Obszerną informację (w języku angielskim i polskim) można znaleźć pod adresem: www.wetgiw.gov.pl/index.php?action=szczegoly&m_id=28&kat_id=1507

W przypadku podróży do Szwecji zwierzę:

- musi mieć „paszport unijny”,
 - musi być oznaczone mikrochipem lub wyraźnym tatuażem,
 - musi mieć szczepienie przeciwko wściekliźni, musi posiadać test na obecność przeciwciał bakterii wściekliźny, powinien być zrobiony co najmniej 120 dni, ale nie później niż 365 dni po ostatnim szczepieniu przeciwko wściekliźni,
 - musi być odrobaczone najwcześniej 10 dni przed planowaną datą wyjazdu,
 - musi mieć szczepienie przeciwko leptospirozie i nosówce,
 - nie może mieć mniej niż 6 miesięcy.
- Dodatkowe informacje można uzyskać w Szwedzkim Urzędzie Rolniczym, Jordbruksverket, www.jordbruksverket.se.

Vademecum Polaka w Szwecji ma charakter informacyjny.

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za skutki decyzji podjętych po przeczytaniu broszury.

Uwagi merytoryczne oraz propozycje interesujących Państwa tematów prosimy kierować na: vademecum@freshteam.se.

Redakcja poszukuje chętnych do współpracy przy opracowaniu kolejnego wydania Vademecum oraz nowych reklamodawców.

**SZCZEGÓLNE PODZIĘKOWANIA
NALEŻĄ SIĘ GŁÓWNYM SPONSOROM:
KONSULATOM RP
W SZTOKHOLMIE I MALMÖ
ORAZ FIRMIE WESTERN UNION**

Zespół redakcyjny:

Dominika Wypych, Anna Żynis,
Ewa Rybacka, Ewa Dydak,
Mirosław Drapiński, Izabela Kupicz,
Agnieszka Zysk-Wiśniewska,
Leszek Rychlik, Justyna Nawrocka,
Michał Dmitruk

Projekt graficzny:

Magdalena Mazajczyk

Wydawca:

Fresh Team HB, info@freshteam.se
Tel: 0046 739 44 39 15

Druk:

Drukarnia Kolumb, Katowice

© VADEMECUM Polaka w Szwecji - wyd. III uzupełnione,
ISBN 978-91-633-3075-9, Sztokholm 2011

Wszystkie teksty, grafiki i zdjęcia zawarte w tej publikacji podlegają ochronie prawnej na mocy ustawy o prawie autorskim. Używanie ich w jakikolwiek sposób bez uprzedniego, pisemnego zezwolenia wydanego przez Fresh Team HB jest zabronione i może spowodować pociągnięcie do odpowiedzialności cywilnej i karnej w maksymalnym zakresie dopuszczalnym przez prawo. Znaki firmowe instytucji i firm znajdujące się w reklamach umieszczanych w broszurze są własnością danych jednostek i podlegają ochronie prawnej na mocy ustawy.

Oszczędzaj Czas
KONKURENCYJNE CENY
NAJWYŻSZA JAKOŚĆ
NAJSZYBSZE TERMINY REALIZACJI

Zaufaj doświadczeniu
PONAD 10 LAT DOŚWIADCZENIA
SETKI WYKONANYCH PROJEKTÓW
I ZADOWOLONYCH Klientów

Potrzebujesz
MATERIAŁÓW REKLAMOWYCH?

Chcesz przeprowadzić
SKUTECZNĄ KAMPANIĘ?

Wyślij zapytanie ofertowe na adres

info@freshteam.se

a w ciągu 24 godzin otrzymasz wycenę
oraz propozycję terminu realizacji

www.freshteam.se
tel. 0707 385 199

